

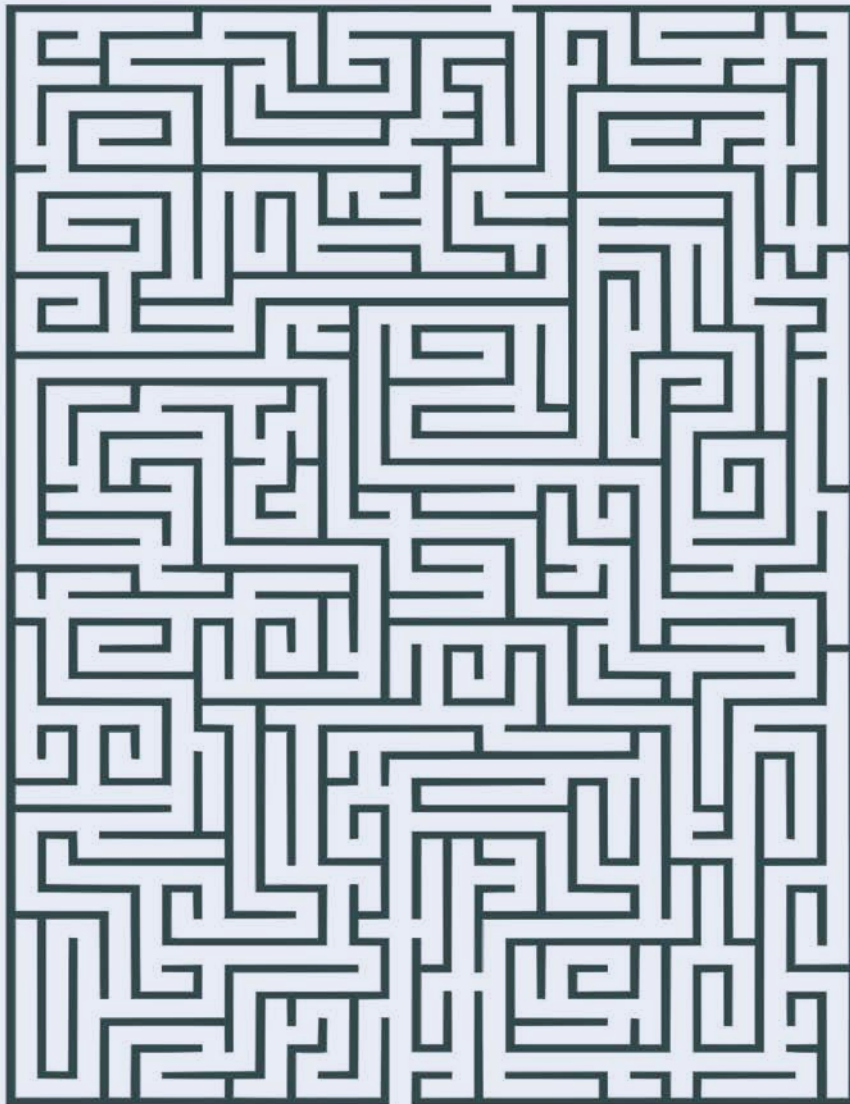

El Llentiscle

DE TORRENT

butlletí informatiu i cultural
Núm. 15 Desembre 2023

ESTALVIEM AIGUA

Sumari

1. Portada de El Llentiscle de Torrent
2. Passatemps. Estalviem aigua
3. Sumari/Editorial
4. Salutació de l'Alcalde
5. 100 Aniversari de la Carmen
- 6-8. Sequera i consums d'aigua. Som notícia
9. Presentació a Torrent del número 43 de la revista *Gavarres*
- 10-13. Torrent, d'aixopluc de la immigració a urbanització elitista
- 14-15. 14a. Castanyada
- 16-18. Records d'un poble
- 19-21. Festa Major
- 22-23. La cuina de can Lumbreras
- 24-26. Miquel Ponsatí Oliu, el ferrer de Torrent
27. Borinot de les corretjoles
- 28-29. Processionària del pi
30. Premi al millor marrà
- 31-39. L'Estació de Torrent del Tren Petit
40. Aplec de Santa Llúcia
41. Portada de política municipal
42. Eleccions Municipals. 28 de maig
43. Eleccions Generals. 23 de juliol
- 44-51. Energies renovables
- 52-53. Informació general d'acords de ple, comunicacions, propostes i reunions
- 54-60. Obres, manteniment i d'altres millores
61. Colònies felines
62. Crèdits i solucions
63. Informació, telèfons d'interès i horaris
64. Contraportada

EL LLENTISCLE el podeu trobar a la web de l'Ajuntament:
www.torrent.cat

Diputació de Girona
221 municipis

AJUNTAMENT
DE
TORRENT

Dip. Legal: GI-1114-2021

Editorial

Cada cop més ens estem adonant que els temps estan canviant i de manera molt accelerada, i la principal senyal n'és el canvi climàtic, resultat de l'alteració del clima i les temperatures de la terra que afecta els ecosistemes i origina canvis que directament o indirectament són produïts per l'activitat humana. L'augment excessiu dels "gasos de l'efecte hivernacle" contribueix a la variació de la temperatura i al deteriorament de la capa d'ozó.

L'excés de gasos és generat per les diverses activitats de l'home, com l'ús d'energies elèctriques, la dependència de les indústries de combustibles fòssils o la contaminació de les zones urbanes amb els transports, el mal ús dels residus, els processos industrials, etc...

L'impacte mediambiental repercuteix en gran mesura a la sequera dels rius i la falta d'aigua potable, com també als canvis en les condicions de la producció d'aliments i l'augment de desastres naturals com sequeres, onades de calor i inundacions.

Els últims onze anys figuren entre els més calorós dels recollits en els registres instrumentals de la temperatura de la superfície de la Terra des de 1850. Per això, es fa necessari emprendre accions a escala mundial per limitar les emissions, ja que es preveu que es produirà un nou augment de les temperatures globals fins als 4°C per 2100. Si arribem a aquesta temperatura, els canvis seran ja irreversibles.

D'altra banda, no és correcte confondre escalfament global amb canvi climàtic. El primer indica l'augment de la temperatura mitjana de la Terra, que és propiciat per l'efecte hivernacle, és a dir, el que és originat per l'emissió de gasos contaminants a l'atmosfera. D'aquesta manera, tant l'escalfament global i l'efecte hivernacle no són sinó alguns dels factors que influeixen en el canvi climàtic.

Es postula que si l'augment de la temperatura mitjana global és major a 4°C comparat amb les temperatures preindustrials, en moltes parts del món i als sistemes naturals no podran adaptar-se i per tant, no podran sustentar a la població en la manera en què s'esgotessin els recursos naturals, com el que ja està succeint amb un bé bàsic essencial per a la nostra subsistència; l'aigua.

Salutació de l'Alcalde

Josep Maria Ros i Marull

Aquests darrers anys diferents circumstàncies ens han fet sortir de la nostra zona de confort ja que el món en què vivim cada cop és més complex, incert i inestable, on diversos països i poders econòmics mostren sense cap mirament una falta d'ètica vers una societat que es sent cada vegada més desprotegida i deshumanitzada.

Els conflictes bèl·lics al nostre planeta, malauradament, han estat des de sempre a l'ordre del dia. Un de gran magnitud va ésser la invasió de Rússia a Ucraïna l'any passat, guerra que sembla estar molt allunyada de la seva fi, i aquest 7 d'octubre ha revifat, i de la pitjor manera, la disputa entre Palestina i Israel, una de les confrontacions més sagnants de l'Orient Mitjà i que es remunta a principis del segle XX pel control de la regió històrica de Palestina, en que la població civil n'és la principal víctima, sobretot criatures i dones. Ni cap genocidi dirigit des d'un govern ni cap atac terrorista son humanament justificables.

Canviant de context aquests últims mesos estem patint el pitjor episodi de sequera que es recorda a Catalunya. La magnitud dels dèficits de precipitació, l'extensió de les zones afectades i la durada sota condicions de sequera fa que l'actual episodi sigui el més greu mai enregistrat a Catalunya, i per aquest motiu és urgent modificar els hàbits en el consum d'aigua.

Els ajuntaments són els responsables del subministrament d'aigua, tal com recull la llei municipal i de règim local de Catalunya. Han de garantir l'abastament domiciliari de l'aigua potable i, com a administració competent en la gestió, distribució i control del seu ús, poden establir les restriccions que considerin per poder garantir-lo.

Des de l'entrada d'excepcionalitat per sequera el consistori està portant a terme diverses mesures per fer front a l'excés en el consum d'aigua per habitant

Pont del mas Rostoll

La Presidenta del Consell Comarcal del Baix Empordà, Glòria Marull, amb l'alcalde, Josep Maria Ros, a Torrent

i dia en el nostre municipi per part d'aquelles propietats que en fan un ús excessiu o irracional.

Seguim treballant amb la recerca, coneixement i interès d'aquelles energies renovables que puguin ésser més adients per el nostre municipi.

Per fi hem tornat a celebrar la Castanyada, que durant tres anys ha estat aturada per el coronavirus. Per el proper 2024 hi ha la intenció de recuperar altres actes com son el *Sopar de les dones* i l'*Esmorzar dels homes*.

Hem visitat les urnes en dues ocasions, per les Generals i les Municipals, i d'aquestes últimes n'ha sortit escollit un nou equip de govern. En nom dels regidors i meu volem agrair-vos la confiança i suport rebuts per part vostre.

L'Anna López i en Quim Caner son les noves cares de l'ajuntament mentre que l'Enric Caner i en Marc Garcia han fet un pas al costat després de molts anys al consistori. A tots ells els hi desitjo el millor en la seva nova etapa.

A títol personal vull agrair especialment a en Marc la dedicació i esforç que ha mostrat, vers al poble que l'ha vist néixer, al llarg d'aquests 16 anys com a regidor. Agafats de la mà ens vam presentar per primer cop a les municipals de 2007 sense tenir cap coneixement en política local. En aquest temps hem crescut com a servidors públics i com a persones, deixant empremta en molts racons del nostre municipi, i sobretot sentint que la nostra feina ha estat sempre ben valorada per la majoria dels habitants de Torrent.

Bon Nadal a tothom i que tingueu un feliç 2024. Molta salut!

100 Aniversari de la Carmen

El mes de febrer d'enguany la Carmen Sánchez Madriguera va celebrar el seu centenari acompanyada dels seus familiars a casa de la seva filla, a can Sagrera, conegut també com el xalet del bosc. L'Alcalde li va fer l'entrega d'una placa commemorativa d'aquest dia tan especial.

Molta salut i per molts anys Carmen!!!!

Sequera i consums d'aigua. Som notícia

Introducció

Des d'un punt de vista hidrològic, el territori de Catalunya es divideix en dues zones clarament diferenciades: d'una banda, les Conques Internes de Catalunya (CIC, 51% de la superfície) que corresponen als rius que desguassen al Mediterrani i la seva conca està situada totalment a Catalunya i, de l'altra, la resta o Conques Intercomunitàries (el 49% del territori català). Aquestes darreres en gran part pertanyen a les anomenades Conques Catalanes de l'Ebre (CCE), que són les conques que desguassen al riu Ebre. També són conques intercomunitàries la capçalera del riu Garona (555 km²) on drena la major part de la Val d'Aran, i el reduït territori català que pertany a la conca del riu Sènia.

A les CIC els rius principals són el Ter i el Llobregat. A les CCE, els rius més importants són l'Ebre, que drena directament al territori que anomenarem «Ebre», i el Segre, que és afluent seu.

L'administració de l'aigua a les CIC és exercida de manera exclusiva per la Generalitat de Catalunya mitjançant l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA), societat pública de la Generalitat adscrita al Departament de Territori i Sostenibilitat. En el cas de la capçalera de la Garona i de les CCE, l'administració depèn de la Confederación Hidrográfica del Ebro (Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente), encara que en alguns aspectes és compartida amb l'ACA. A la part catalana de la conca del riu Sènia l'administració és exercida per la Confederación Hidrográfica del Júcar (Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente).

La xarxa hidrogràfica principal de Catalunya està constituïda per quatre rius: dos tenen les seves capçaleres al Pirineu (Segre i Ter); un al Prepirineu (Llobregat), i un altre (tram final de l'Ebre) rep els cabals d'una gran conca (uns 80.000 km²), situada la major part fora de Catalunya.

Restriccions i excés en el consum d'aigua

A finals de novembre les restriccions de l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) només afectaven als 630 municipis que formen part de les conques internes i que engloben la gran majoria de la població catalana, uns 5,9 milions d'habitants, mentre que la resta dels 947 municipis catalans s'abasteixen amb aigües de la conca de l'Ebre.

Actualment els embassaments a les conques internes de Catalunya es troben per sota del 20% de la seva capacitat, és a dir, en una situació similar a la que va registrar-se el mes de març de 2008, quan el país va viure un dels episodis de sequera més extrems.

Després de mesos d'avísos que les pluges són insuficients per mantenir el cabal actual d'aigua a les aixetes i tot i que la majoria de municipis han fet els deures dictats per l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) i han aconseguit reduir el consum en l'últim any, encara n'hi ha que excedeixen els topalls com és el cas del nostre municipi, que juntament amb quatre localitats més tenen un consum superior als 400 litres per persona i dia: Riudellots de la Selva (665 litres), Torrent (500), Pacs del Penedès (498), Vilobí del Penedès (451) i Begur (409).

Remarcant que el juny de 2022 el consum d'aigua en el nostre poble va ésser de 1.598 litres diaris per habitant, i que s'han reduït a un 60% al maig d'aquest any. Tot i això continuem essent una de les localitats que més excedeix el límit de consum d'aigua en baixa.

Aquests municipis tenen en comú un elevat parc de segones residències i urbanitzacions amb cases unifamiliars amb piscines i grans jardins particulars que en molts casos els propietaris han continuat atenent com si no hi hagués la pitjor sequera que es recorda a Catalunya, després de tres anys de pluges per sota de la mitjana que han deixat els embassaments pràcticament buits.

A Torrent a més, tenim un reconegut establiment hotel·ler que consumeix més del 40% del total de l'aigua del municipi, i si ho sumem al poc més del centenar d'habitatges que té la nostra localitat, la majoria amb grans parcel·les i molt enjardinades, el consum d'aigua per habitant i dia es dispara.

Quines mesures s'estan portant a terme des de l'Ajuntament per tal de reduir l'elevat consum d'aigua per habitant i dia en el nostre municipi, i com afectaran en aquelles propietats que no compleixen els límits establerts o en fan un ús irracional?

Per tal d'obtenir el major estalvi possible d'aigua en qualsevol municipi s'ha de tenir en compte una sèrie de factors que des de l'Ajuntament de Torrent ja s'han dut a terme;

1. - Des de l'estiu de 2007 el consistori ha treballat per eliminar gran part de l'antiga canonada de fibrociment que s'utilitzava per impulsar a molta pressió l'aigua des de l'ETAP fins als dipòsits

d'emmagatzematge d'aigua de Sant Llop, per tal de salvar el fort desnivell existent. La mateixa canonada també distribuïa l'aigua fins a les llars del poble.

Degut al material en què es fabricaven antigament aquestes canonades i el temps que portaven en servei era molt comú que apareguessin pèrdues d'aigua de manera sovint, i en ocasions de manera abundant.

Amb l'eliminació al llarg d'aquests 16 anys de gran part de l'antiga canonada de fibrociment i la instal·lació de dues canonades, una d'impulsió, fabricada de fosa dúctil, molt resistent a pressions altes i que només s'utilitza per bombejar l'aigua des de l'ETAP fins als dipòsits ubicats a Sant Llop, i una segona de polietilè, que te l'avantatge d'adaptar-se a qualsevol irregularitat que pugui haver-hi en el terreny on s'hagi d'instal·lar, i que s'utilitza per distribuir l'aigua des dels dipòsits de Sant Llop fins als habitatges, s'ha aconseguit que el rendiment de l'aigua, que es determina comptabilitzant la que surt de l'ETAP i la que finalment arriba a les propietats, Torrent va passar de poc més d'un 50% abans del 2008 a una mitja del 80% en aquests darrers anys, amb pics anuals del 90%.

El percentatge en el rendiment de l'aigua indica la que s'aprofita després de transcórrer per la xarxa municipal de subministrament d'aigua en baixa des de l'ETAP fins a les finques habitades. Així doncs a un percentatge més alt d'aigua significa que se'n perd menys i per tant el seu rendiment és millor, per tan és molt important que els Ajuntament mantinguin les instal·lacions de la xarxa municipal d'aigua es trobin en bones condicions i en el cas d'estar utilitzant encara canonades de fibrociment les substituïssin el més aviat possible per unes altres més apropiades, com les de fosa dúctil i polietilè.

2. - La primera mesura que l'equip de govern va prendre des que el dimarts 7 de març es va publicar la declaració d'entrada a l'estat d'excepcionalitat de

sequera hidrològica va ésser, pocs dies després, reduir la pressió d'aigua que surt de l'Estació de tractament d'aigües potables (ETAP), ubicada al nostre municipi, i que connecta a través de la xarxa municipal d'aigua en baixa amb els habitatges de Torrent.

3. - Substitució, per part de l'Ajuntament, dels comptadors de lectura de consum d'aigua analògics per digitals per tal de controlar l'ús d'aigua en cada propietat de manera instantània, el que permetrà que la companyia responsable del servei d'aigua municipal detecti al moment qualsevol consum elevat i ho informi d'immediat a l'Ajuntament i a la propietat perquè en tinguin coneixement, tan si l'està utilitzant amb excés o bé perquè hi hagi una fuga no detectada en una propietat.

4. - Redactar un Pla de sequera municipal, només obligat en municipis de més de 20.000 habitants, que te com a objectiu el d'establir les mesures necessàries i les limitacions particulars d'ús de l'aigua en cada fase i estat declarat durant la situació de Sequera. Aquest va acompanyat d'unes ordenances municipals referents a l'ús i consum d'aigua que permeten obrir expedients sancionadors a les propietats que en facin de l'aigua un ús irracional.

5. - Informar, sensibilitzar i conscienciar a la població que amb la suma de qualsevol gest que permeti l'estalvi d'aigua potable tindrem més garantia de seguir utilitzant aquest recurs bàsic per la nostra subsistència.

Aquestes mesures quan seran efectives al 100% al nostre municipi?

El nostre primer objectiu és que durant el 2024 el consum d'aigua per habitant i dia en el nostre municipi vagi disminuint tal com les xifres actuals venen indicant respecte les del 2022.

A finals del 2024 aquelles propietats que actualment s'estan excedint amb el consum d'aigua potable de ben segur ja hauran pres consciència de la importància del seu estalvi.

Presentació a Torrent del número 43 de la revista *Gavarres. Aplecs i Trobades*

El passat dissabte 15 de juliol es va dur a terme al local polivalent de Torrent la presentació del número 43 de la revista *Gavarres, Aplecs i trobades*, en que es publica un article d'en Gerard Bagué que porta per títol 'Torrent. D'aixopluc d'immigrants a residència per a rics', en què entrevista a veïns i veïnes del poble que a través de les seves vivències expliquen l'evolució del poble des dels anys de la immigració fins a l'actualitat.

En aquest acte públic hi era convidat tothom i la seva presentació, que havia d'anar a càrrec d'en Pitu Basart, director de la revista, finalment va ésser conduïda per l'Àngel Madrià, director de l'editorial. La resta de ponents que l'acompanyaven eren l'autor de l'article, en Gerard Bagué, periodista, escriptor, guionista i realitzador de documentals, i l'alcalde de Torrent, Josep Maria Ros.

La taula rodona va ésser seguida per una vintena d'assistents, i un cop finalitzada es va oferir un pica-pica mentre s'obria un intercanvi d'impressions entre tots els participants, que entre rialles no hi van faltar un munt de petites històries i molts records que van constatar que els pobles com el nostre presenten una realitat controvertida perquè aplega una amalgama d'aspectes sorprenents, esperançadors i alguns, perquè no dir-ho també, molt poc encisadors, ja que cada cop més estan perdent gran part de la seva identitat que sempre els ha caracteritzat.

Torrent, d'aixopluc de la immigració a urbanització elitista

Revista Gavarres. Núm 43 - Aplecs i Trobades

Conduint a gran velocitat per una d'aquestes carreteres que travessen a cop de regle les equilibrades planúries empordaneses, albires en la llunyania un pastor impàvid i el seu ramat somnolent o un pagès que cavalca una recol·lectora mastodòntica. Saps que són els darrers exponents d'una estirp irreductible, només un puntet en fuga en el teu parabrisa.

Aparco el cotxe en un marge de la carretera i, camps a través, vaig a l'encontre de Joan Parals Planas (Torrent, 1942) i el seu ramat d'unes cinquanta d'ovelles. Em reconeix que manté els animals més per entretenir la jubilació que no pas com a negoci. Surt a les tardes pels camps de les rodalies de Torrent, tot i que la llana ja no la vol ningú. Els pares eren masovers al mas Carbonell, que més tard es va convertir en el Mas de Torrent, l'hotel de luxe pel qual molta gent coneix Torrent, juntament amb el museu de la Confitura, el Paintball Empordà i el

Joan Parals Planas (Torrent, 1942). Pastor d'ovelles

restaurant kitsch El rei del pollastre, de trajectòria erràtica i ara en venda. Per això fa la broma que és dels pocs que ha viscut a l'hotel de superluxe sense que li fotin una clatellada. Ha fet de pastor tota la vida, inclosa la transhumància fins al bosc del Roc Blanc, sobre la Molina. Deixava allà les ovelles tres mesos, des de primers de juny fins a mitjans de setembre. Més de 9 dies de ruta arrossegant 500 ovelles, travessant valls, muntanyes, rius i carreteres. Un periple que em porta a la mística del *far west* americà -és un John Wayne de l'Empordà-, perquè aquí no hem sabut explotar la nostra pròpia èpica. Quan li pregunto què diria als joves que se senten atrets per la seva feina i que es formen a l'escola de pastors -ara ja amb més noies que nois-, em surt amb un ciri trencat: "Res de bo, ja s'ho faran". Tot i els anys passats amb les ovelles, assegura que no ha aconseguit entendre-les, no pas per burres ni per sàvies, sinó per especials. "Has de vigilar a l'hivern, perquè de vegades s'inflen d'userda i rebenten. Un pastor vell em va dir que les ovelles s'han d'estimar i prou", conclou.

L'home centenari. A la següent cita he de descobrir el secret de la longevitat. Com s'arriba als 102 anys? En Salvador Castelló Pagès (Torrent, 1921) em contesta que "el més important és no morir-se", i tot seguit deixa escapar una riallada. Menja de tot, el sucre li encanta i per esmorzar, cada dia pren mel amb mantega. No ha fet mai cap esport, però ha treballat fins molt gran. Mai no ha fumats ni begut. Potser ha heretat bons gens. La seva filla, l'Assumpció Castelló Aleñà (Torrent, 1956), també se'n fa creus: "Ell, a la nostra edat, no havia tingut

Salvador Castelló Pagès (Torrent 1921), Assumpció Castelló Aleñá (Torrent 1956), Josep Castelló Aleñá (Torrent 1947)

ben res i nosaltres som la ruïna de la mútua". A Torrent, només hi ha un altre exemple de longevitat similar: el seu famós llentiscle, un arbre en fase de senescència, curiosa paraula que vol dir que s'ha fet tan vell que les cèl·lules s'han deixat de dividir, però no es pot considerar mort.

Els Castelló pertanyen a una antiquíssima nissaga de pagesos. Han pogut retrocedir fins a cinc generacions abans d'en Salvador, tots de Torrent. Ara tenen els camps llogats. En Josep Castelló Aleñá (Torrent, 1947), un altre fill d'en Salvador, manté el lligam amb la terra al petit hort que mena al costat de casa. En Salvador explica que ha viscut coses sorprenents: "Com que la veu corregués tan de pressa a través d'un fil". El primer telèfon de Torrent era en un casa on la mestressa s'assabentava de totes les històries del poble escoltant darrere la porta. I si se li escapava alguna cosa, era capaç de preguntar: "Així, què us passa?".

En Salvador encara enyora anar cada dia a vendre al mercat de Palafrugell. La família va començar a anar-hi amb un carro i van acabar amb un camió. En Salvador va conduir-lo fins els 83 anys. Als 92 encara anava a l'hort. Amb 95, quan encara caminava sol, va caure: "Com si m'hagués caigut un llamp, vaig quedar sense sentits i vaig caure ben estibat". Es va poder refer, però ja no és com abans. Ni pare ni fills volen abandonar Torrent. "Si els de Barcelona venen aquí de seguida que poden, ja està tot dit. L'Empordà és la Toscana catalana. O encara millor", argumenta l'Assumpció. Són una família que fa molta conya. L'Assumpció reconeix que en Salvador no parla gairebé mai de la guerra i ben poc de les seves misèries. És un home positiu. Remata cada sentència amb una riallada. S'adapta de pressa a les novetats. És un company de brisca molt sol·licitat.

Llegeix cada dia el diari. I sense ulleres. "Per petita que sigui la lletra, la veig tan bé que vull", galleja mostrant un exemplar de *Gavarres*. L'optimisme, l'adaptabilitat i la ment inquieta semblen els secrets de viure tants anys.

Recorden antigues dites: 'Torrent, bona terra i mala gent', 'Pals, bèsties i animals que es maten a cops de pals'. Parlem de l'hotel i del seu fundador, Joan Figueras, enterrat al poble i que tenia molta mà esquerra. Es va saber guanyar molt bé els veïns. Res a veure amb la urbanització de luxe que va venir després, amb cases ostentoses i bunqueritzades que són propietat, entre d'altres, d'alguns famosos jugadors de futbol (Thiago Alcántara, Sergio Busquets, Jordi Alba...). Només les parcel·les d'aquesta urbanització ja superen el milió d'euros. Del preu de les cases, em diuen, millor no parlar-ne.

Que les famílies pageses s'adaptin de pressa als canvis ho confirma el fet que quan els demano què és el que no els agrada del poble, em responguin que no suporten la pudor de fems als camps. Segons el cens de l'any 2022, Torrent té 166 habitants, una superfície de 7,96 km² i una densitat de 20,9 habitants per quilòmetre quadrat. La imatge icònica del poble és la porta medieval del recinte del castell. També és obligada la visita a l'ermita de Sant Llop, en una clariana del bosc proper, i al cementiri dels Moros, un gran sepulcre megalític situat dalt d'un turó.

Cap botiga, un sol pagès. Al poble no hi queda cap botiga. La darrera en actiu va ser la de Carmen Marull Plaja (Torrent, 1952), coneguda com la Carmen de cal Flequer. Els seus pares van obrir el comerç als inicis dels anys 40 i ella el va tancar el 2004. El pare va morir quan ella tenia 6 anys i amb la mare van haver de fer el cor fort per tirar el negoci endavant. De ben petita ja era rere el taulell, enfilada en una caixa. El negoci va créixer gràcies a l'onada migratòria de finals dels 50 i inicis dels 60. Torrent va passar en pocs anys de 100 a 1.000

Carmen Marull Plaja (Torrent, 1952)

Escola als anys 60, amb immigració

habitants. L'escola també es va omplir i va arribar als 60 alumnes. De vegades vivien més de quatre famílies en una casa, amb estances dividides amb mantes. Molts treballaven a la construcció, a can Cantó. Eren els anys en què Torrent rebia el malnom de 'la ciutat sin ley', per les baralles que es generaven algunes nits a causa de la beguda.

A cal Flequer portaven les fornades de pa amb una carreta tirada per una haca fins a Sant Feliu de Boada, Llofriu i Palafrugell. També van obrir una botiga de *souvenirs*, que encara conserven, a Calella de Palafrugell. El fill de la Carme és ara l'alcalde del poble, on té una petita indústria que es traslladarà aviat en un polígon industrial. El que li sap més greu és que s'hagi perdut el caliu, les cadires a la plaça per fer-la petar i que hi hagi alguns veïns malavinguts. A casa li van ensenyar a tenir bones relacions amb tothom.

L'únic pagès del poble és Martí Dellunder (Torrent, 1962), en Martí de can Paré. Recorda també com els andalusos nouvinguts anaven a casa seva a buscar la llet. "Gent humil que venia de passar-ho molt malament i aquí tenien feines precàries", explica en Dellunder. Quan anaven prosperant, a partir dels 70, s'anaven comprant pisos al barri de la Sauleta de Palafrugell. Recorda l'impacte que li causava trobar-los borratxos. Gairebé cada cap de setmana havia de venir la Guàrdia Civil a posar pau. "Eren bona gent, bons pagadors, però la beguda ho embolicava tot", explica.

En Martí i el seu amic Joan Deulofeu també havien fet algunes malifetes cèlebres. A l'estació enrunada del tren petit hi van trobar una moto, segurament robada, i li van posar gasolina dels moto-

cultors per engegar-la i fer el boig pels boscos. En Joan, molt camallarg, era capaç de conduir un cotxe amb els peus. Amb els anys, en Deulofeu es va diversificar amb feines forestals i desbrossaments, i va canviar les vaques per la hibernació de vaixells. A can Sala de Bàscara li van donar una màquina nova i confiaven tant en ell que li van deixar pagar al cap d'un any. "Era l'època en què la paraula valia. Abans d'un any li vaig portar tots els diners", recorda. És un pagès vocacional. "No me n'he penedit mai, és la meua vida, i si hagués de tornar a començar ho tornaria a fer. Ho porto a la sang. Els tractors i les màquines han estat la meua vida".

Martí Dellunder (Torrent 1962). Pagès

Joaquim Caner Expósito (Torrent, 1954) i Enric Caner Expósito (Torrent, 1948). Ferrer i lampista

Els germans Joaquim Caner (Torrent, 1954) i Enric Caner (Torrent, 1948) exemplifiquen l'abandonament del camp de moltes famílies. A casa seva tots van anar veient que fer de masovers era ruïnós. Recorden que la Rossa de Juià tenia 29 masos, que sumats amb els del seu home, en Vidal de Madremanya, en sumaven 36. En Joaquim va començar a fer de serraller i l'Enric, de lampista. Tots dos van marxar del poble, però hi han tornat de maneres diferents. En Joaquim s'hi ha fet una bonica casa en un terreny heretat, després de viure un temps en un pis, i l'Enric té una casa al casc antic de Begur però s'ha buscat unes cabres a Torrent per estar entretingut i venir-hi cada dia. Recorden les arrossades i menjades populars a cala Estreta i a Pals, o les parades de ballesta per agafar ocells. Tot ha canviat, però tenen un vincle amb el poble al qual no poden renunciar.

La memòria viva del poble. També va acabar tancant la perruqueria de la Margarita Pannon Sabrià (Torrent, 1952). El seu besavi era l'encarregat de l'estació del tren petit, que unia Girona amb Sant Feliu de Guíxols. El tren va deixar de funcionar el 1956. La Pannon és una mena de guardiana de la memòria del poble. Té el mòbil ple de fotos antigues, un recull visual de la vida del municipi. Molta gent n'hi demana. És un pou de records i nostàlgia. "Ara tot està ben arreglat, molt polit, però s'ha perdut l'essència de poble, de gran família". Recorda l'estanc -can Mireneu? Mirameu?- on li van comprar uns esclops quan era petita. La carnisseria provinent de Peratallada que només obria els diumenges, després de missa, i un dia entre setmana a can Cama. Les ornamentacions florals de l'església per setmana santa i per Corpus. El bar de cal Parrí, on tenien tele i molts es van enganxar a la sèrie *Bonan-*

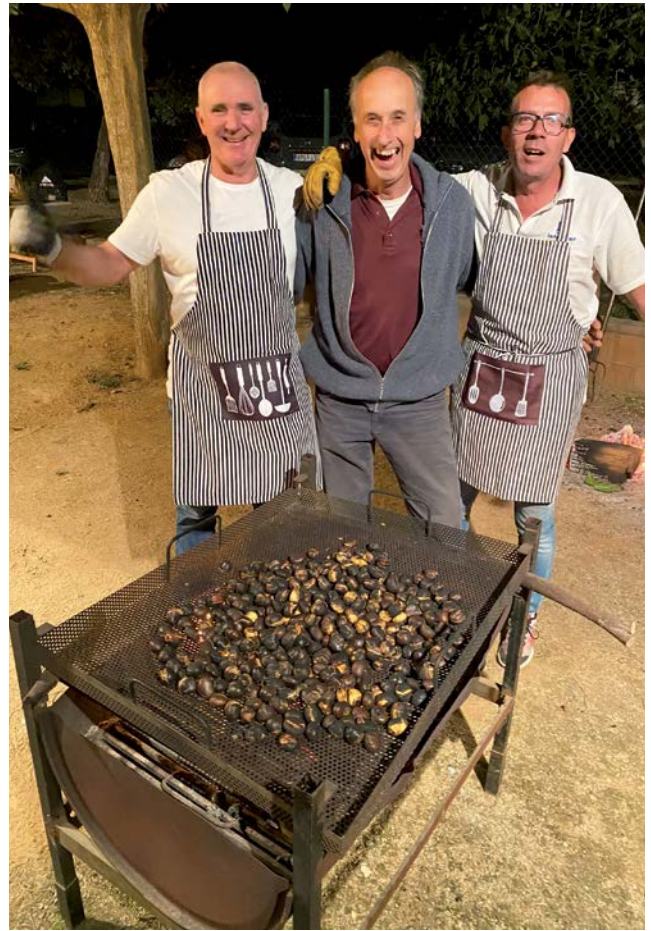
Margarita Pannon Sabrià (Torrent, 1952). Perruquera

za. O el cinema fellinià dels Pipos, a mitjans dels 60, una immensa sala amb cadires on es reunia tot el poble. També té a la memòria les dones rentant a la riera, ara ben seca. Entre els records que li va traspasar el seu pare, hi ha el de l'incendi de l'església, que va cremar sense treva durant 15 dies a l'inici de la guerra civil. O l'assassinat del capellà, mossèn Salvi. El seu pare va trobar un sac ple d'objectes de valor de l'església mentre netejava la riera. Segurament el capellà els va amagar allà o els va abandonar mentre fugia. Un cop acabada la guerra, el pare els va poder tornar i avui són propietat del bisbat.

Sortint de Torrent, m'avança a tota velocitat un cotxe de luxe amb els vidres tintats. Passa pel mateix camí, ara perfectament asfaltat, que recorria l'haca vigorosa i lleugera de cal Flequer, carregada amb la darrera fornada. Els temps canvien i per viure molts anys, com en Salvador, cal adaptar-s'hi.

14a. Castanyada

Records d'un poble

En Franciso Bujer, 'el cojo', i la Eusebia Cabanillas, 'la Julia'.

Francesc Bujer Medel

Bujer o Bujet venen a ser el mateix, un cognom d'origen desconegut que s'alterna en una mateixa família per qüestions burocràtiques, també desconegudes.

En tot cas, el cognom arriba a l'Empordà l'any 1964.

Dels tres germans primer ho fa en José i al cap d'un any s'afegeix un nebot, en 'Pepe de Pals'. L'any 1966 s'afegeixen els altres dos germans; en Ramon, que decideix establir-se a Barcelona i en Francisco Bujer Cabrerizo, que després de viure uns tres mesos a casa d'en José, a Sant Feliu de Boada, lloga una casa a Torrent amb la seva dona, l'Eusebia Cabanillas Díaz, coneguda com a Julia.

El matrimoni, que en aquell moment tenia 47 i 35 anys respectivament, s'estableix en una casa propietat d'en 'Bertu' que es trobava al costat esquerre de l'arc del castell, al centre de Torrent. Allà s'hi van estar un temps fins que la Maria de can Riembau, coneguda com 'la telefonista' perquè al rebedor de casa seva hi tenia el telèfon públic que la gent del poble utilitzava, els va llogar la casa que toca a la riera, justament al carrer que porta aquest nom.

Tenien tres fills; En Pepe, que en casar-se va passar a viure a Pals (va morir l'any 1997), i en Paco i en Laureano, que es van establir a Palafrugell. Cadascun dels germans va tenir dos fills, noi i noia en el cas dels dos primers, i dos nois en Laureano.

La mare d'en Francisco, l'Inés, popularment coneguda com 'la abuela de las gafas', també vivia a Torrent en un petit habitacle, on no hi faltava el televisor, situat en la mateixa façana on hi havia el bar de 'can Gabriel' i davant de la casa de 'cal Sanador', coneguda també als anys 80 com a 'casa del Suís'. Era una dona amb ulleres, vestit negre i fort caràcter que imposava sobretot a la mainada que passava pel seu carrer en aquell temps.

En Francisco Bujer, conegut a Torrent amb el sobrenom de 'el cojo', va viure pràcticament tota la vida sense una cama, que va perdre als 12 anys a causa d'una caiguda que va patir muntant a cavall. Les circumstàncies doncs, feien que visqués d'una pensió que complementava amb l'afició d'anar a buscar bolets i cargols a les vores dels camins i corriols dels voltants de Torrent fins més enllà de Sant Feliu de Boada. Sovint ho feia amb els seus tres fills i quan arribava al poble els veïns solien quedar meravellats amb el gènere recollit i li compraven, fins al punt de quedar-se'n sense molt sovint.

En Francisco Bujer, 'el cojo', amb l'uniforme de brigada municipal, anys abans d'arribar a Torrent

L'Inés, 'la abuela de las gafas', amb el seu fill José

En Laureano Bujer amb els seus pares, en Francisco i 'la Julia'

En Laureano a la plaça Major del poble

En Francisco i l'Eusebia en el casament del seu fill Laureano

L'Eusebia Cabanillas, coneguda com 'la Julia', amb el seu net, en Francesc Bujer

En Francisco al bar de can Gabriel, amb en Miquel Rubau i una coneguda seva, en Miquel de can Ral i en Narcís de can Castilla

'La Julia' davant el recinte de les antigues escoles de Torrent

Quan sortien a parar ballestes per als ocells aprofitaven per fer foc i un bon àpat a base de brasa. Tant els cargols com els ocells els havien ofert al restaurant *Els Revolts de Torrent*, que va tancar als anys 80, i també en algun altre establiment de Palafrugell.

Moltes tardes, especialment les dels diumenges, les passava al bar de can Gabriel jugant a cartes amb els amics; l'Antonio, en Castilla, en Requena... També se'l trobava sovint a Can Paulí, a la Barceloneta de Llofriu. El seu fill Paco era l'encarregat d'anar-lo a cridar quan la Julia tenia el dinar preparat a taula.

Era client de can Lay, la barberia que hi havia al costat de l'antic ajuntament, i allà també feia pe-

tar la xerrada per després anar a comprar un tall de formatge o la vianda que convingués a la botiga de la Teresa; 'cal Flequer', on també demanava iogurts de pera per al seu net Francesc, 'en Paco', que molt sovint passava dies a casa seva. La llet la compraven al mas de l'entrada de Torrent, a can Paré, on munyien les vaques directament.

Per la seva banda la Julia va treballar alguns anys en uns apartaments de Tamariu, a l'Hotel Costa Brava i a l'Hostal Plaja de Palafrugell, tot i que també va estar ajudant al seu fill Paco en un hotel d'Aiguablava.

Justament en aquesta cala hi solia anar amb el seu home i la seva sogra a veure al seu fill, i apro-

fitaven per triar una bona ombra prop del camí que porta a la platja Fonda per escoltar una estona la ràdio. D'altres vegades llogaven un taxi i visitaven les platges de Palafrugell on els agradava remenar per les parades de souvenirs.

Els diumenges visitaven el mercat de Palafrugell on anaven a comprar fruita i aprofitaven per adquirir també alguna novel·la de l'oest. En Francisco les llegia a les escales de casa seva, sota l'atenta mirada de la seva mare i també dels seus veïns, l'entranyable Encarna i el seu marit, l'Alfonso Cano. Un cop llegides les canviava per unes altres. Allà hi solien passar moltes estones, també explicant acudits.

Els diumenges anaven a missa. La Julia sovintejava l'església i coneixia el capellà, que en aquells temps vivia a la rectoria, al costat de la telefonista, on la Julia de tant en tant anava a trucar a la seva germana, la Matea, que vivia a Barcelona i que durant l'any passava alguns caps de setmana a Torrent amb el seu home i fins i tot amb els nets.

Llavors és quan tant en Francisco com la Julia presumien de les seves dots culinàries; ell feia uns arrossos i uns cargols deliciosos i ella una escudella espectacular.

De l'església de tant en tant recordaven el dia en què un llamp va caure al campanar i va malmenar-ne l'interior fins al terra. Va ser un episodi trist però que va derivar en la instal·lació posterior d'un parallamps.

Més que la pròpia festa major de Torrent el que vivien amb molta il·lusió era la 'Butifarreta', un cinema mòbil que s'instal·lava a la plaça Major, just davant la façana del castell. Els veïns sortien amb les seves cadires i gaudien de la projecció. En Francisco, la Julia i l'Inés n'eren espectadors habituals.

'La Julia', amb el seu fill Pepe, a la comunió del seu net Josep Maria

Per una gent que havia viscut una infantesa i una joventut complicades Torrent va representar la seva millor època, viscuda amb pau i tranquil·litat i en un marc incomparable. Una felicitat que es va estroncar amb la mort, al gener de 1979, d'en Francisco Bujer Cabrerizo a causa d'un malaurat accident a la carretera de Llofriu en ésser envestit per un vehicle que va fugir. El seu trasllat al lloc de socors que la Creu Roja tenia a l'altre costat de carretera de l'entrada de Llofriu i posterior trasllat a l'Hospital de Palafrugell no van ser suficients per salvar-li la vida. La seva mare Inés, 'la abuela de las gafas', molt afectada per la mort del seu fill Francisco, moria tres mesos més tard a casa del seu fill José.

La Julia va quedar vídua i va equilibrar aquesta sentida pèrdua amb les visites constants que rebia dels fills i també dels nets que tenia, i dels que més endavant havien d'arribar. L'Eustasi i la Jose, de Pals, travessaven el camí del Pla molt sovint per venir-la a visitar. Igualment en Francesc, conegut familiarment com a Paco, que també es va afegir a aquestes excursions. Aquest últim s'hi quedava molt sovint a Torrent ja que amb la Julia s'estimaven molt. L'altre net i germà d'en Francesc és en Josep Maria. Després naixerien en Javi i l'Isabel.

Un 15 de febrer de l'any 1991 moria la Julia a causa d'una llarga malaltia i aquí finalitzava la permanència de la família Bujer o Bujet / Cabanillas al poble de Torrent, que ha deixat per sempre aquest modest segell de la gent emigrant que va arribar d'Andalusia gràcies a la mà d'obra que oferia el país, i que van saber integrar-se discretament sense alterar l'essència de poble.

Els germans Paco i Laureano, i el fill d'aquest últim, en Francesc

Festa Major

La cuina de Can Lumbreras

Avui entrem a casa de l'Isaias Lumbreras Abia, fill de Pals però des de fa 20 anys viu a can Sixto. Ens explica que cada diumenge te per costum fer arròs a la xemeneia per als seus tres fills, la Rita, l'Isaïes i en Mario, tot i que no li costa gens reconèixer que la seva mare és l'autèntica 'masterchef' de la família.

La Carmen Abia Molina és nascuda al bonic poble de Benatae, municipi de la comarca de Sierra de Segura, província de Jaén, i juntament amb el seu home es van establir a Pals a la dècada dels 60, tot i que ella ja havia treballat a Barcelona a principis dels 50.

Andrajos de conill és la sorpresa que ens te preparada la Carmen, un plat típic de les províncies d'Albacete, Granada, Jaén, Almeria i Múrcia. El plat s'anomena així per l'aspecte de la pasta trencada que simula talls de roba gastats, que son els *andrajos*.

Consisteix en un guisat de trossos de coca de farina amb un sofregit de tomàquet, ceba, all, pebrot vermell, i de vegades bacallà i conill. És un plat de la gent del camp i que es consumeix a l'hivern. Gust, tradició i un sabor autèntic s'uneixen en aquest guisat tan exquisit.

ANDRAJOS DE CONILL

INGREDIENTS

- Tomàquet natural, 500 g
- Conill, 1000 g
- Oli d'oliva verge extra, 8 cullarades
- Sal
- Pebre negra
- Pebre vermell, 1 u.
- All, 1 u.
- Ceba, 1 u.
- Aigua mineral, 3 l
- Herbabona, 1 branca
- Vi blanc, 250 ml
- Llorer, 2 fulles
- Farina de blat, 800 g

ELABORACIÓ

És molt important tenir a punt tots els ingredients abans d'utilitzar-los. Per això, triturarem bé els tomàquets (sense llavors ni pells). Disposarem del conill tallat en trossos no gaire petits i salpimentat, i també picarem la ceba molt finament o la triturarem.

Començarem daurant el pebrot a tires en una cassola amb l'oli d'oliva verge extra. Un cop comenci a daurar abaixem el cap d'all rajada per la meitat perquè alliberi més sabor. Daurem bé i retirem el pebrot i l'all. En aquest oli que ha quedat comencem a dau-

rar el conill prèviament salpimentat. Mentrestant posem en un cassó proveït de 2 litres i mig d'aigua; el cap d'all, l'herbabona i el llorer. Deixem infusionar a foc mitjà fins que tinguem llest el sofregit.

Un cop el conill estigui daurat, hi tirem el vi blanc i deixem que redueixi fins a la meitat. A continuació, hi afegim la ceba triturada. Deixem que quedi daurada. A continuació, hi afegim el tomàquet triturat i seguim fins que perdi l'aigua. Afegim llavors l'aigua infusionada i deixem coure a foc mitjà mentre fem les coques de farina.

En un bol disposem la farina amb un piquet de sal i hi dipositem els 500 ml d'aigua a poc a poc. Anem barrejant fins a obtenir una massa llisa i manejable. Depèn de la farina que utilitzeu, de la humitat ambiental, etc. necessitareu més o menys farina. Un cop tinguem una bola formada separem porcions i amb ajuda d'un rodet les estirem. Han de quedar unes coques força fines. Recordar enfarinar bé la superfície de treball i el rodet perquè no s'enganxin. Un cop estiguin formades, anem dipositant-les al guisat que

tenim bullint. Quan bullin 2 minuts les enfonsem cap avall ja que flotaran a la superfície. Llavors les anem trencant amb ajuda d'una espàtula. Deixem coure totes les coques uns 20 minuts. Abans de retirar del foc comprovem el punt de sal. És adient que reposi uns minuts abans d'ésser degustat, i no cal pa ja que estem menjant pasta.

No és un plat pretensions en quan a la seva presència, però la seva rusticitat i el sabor a poble que destil·la provocarà només que el vegis, el flairis i el tastis les delícies del teu paladar.

Però la Carmen no ha acabat, ja que ens ha preparat unes postres tradicionals i populars de Setmana Santa de Jaén i pobles del Segura, els *panetes*, que no es solen trobar en pastisseries ni en la carta de postres de restaurants si no que s'elaboren a casa. És molt fàcil de fer perquè els seus ingredients són humils, econòmics i bàsics.

PANETES

INGREDIENTS

- Per a la massa dels *panetes*: 3 llesques de pa de motlle sense les cantonades o 90 g de molla de pa (sec, d'un parell de dies)
- 2 ous M
- 45 ml d'aigua
- 1 cullarada sopera de sucre
- 1 cullarada d'anís en gra
- 1 taronja gran
- Oli d'oliva verge extra suau en abundància
- Per l'almívar: 1 branca de canyella
- 600 ml d'aigua
- 180 g de sucre
- 1 taronja

ELABORACIÓ

Ratllem el pa amb un ratllador gruixut o amb un robot de cuina. Ha de quedar gruixut, no mòlt, que es notin les molles. Afegim el sucre, l'anís en gra i la ratlladura de mitja taronja a les molles de pa i removem bé.

A continuació hi afegim els ous i l'aigua i removem de nou fins a obtenir una massa espessa o farina uniforme. Escalfem abundant oli en una paella i, amb ajuda d'una cullereta, deixem caure porcions de la massa al seu interior. Volem quan estiguin daurades per la part inferior perquè es facin per l'altra banda.

Procurem que totes les porcions siguin d'igual mida i que quedin amb igual color. Quan estiguin llestos, retirem els *panetes* amb una escuma, deixant escórrer l'oli de la fregida. Els col·loquem sobre un plat amb paper absorbent i continuem el procés fins a acabar amb la massa.

Amb aquestes quantitats ens ha sortit una dotzena de *panetes*, suficient per a quatre racions. El nombre exacte dependrà de la mida dels mateixos.

Per a l'almívar;

Podem preparar l'almívar abans que els *panetes* i tenir-lo llest per submergir-los en ell un cop fregits. Amb això ens estalviem una mica de temps. Posem el sucre en una paella fonda i l'escalfem a foc suau. No cal moure la paella ni remoure el sucre.

Quan la part de baix comenci a caramel·litzar, hi afegim l'aigua amb molta cura. Millor a poc a poc perquè no esquitxi. Pelem la taronja, procurant no agafar res de la part blanca (que amarga), i la introduïm a la paella juntament amb la branca de canyella.

N'hi ha que fan servir pell de taronja seca d'un parell de dies, però si no ho teniu previst podeu fer servir la pell fresca. Portem a ebullició i cuinem a foc fort 10 minuts. Després baixem el foc i cuinem 30 minuts més.

Acabament i presentació dels *panetes*;

Punxem els *panetes* amb una forquilla per dos costats i els introduïm a la paella amb l'almívar. Els forats de la forquilla permetran que l'almívar penetri a l'interior i quedin sucosos. Cuinem els panets a l'almívar durant 10 minuts abans de retirar del foc i deixar refredar.

Guardem els *panetes* en almívar a la nevera fins al moment de consumir, perquè aquest és un dolç que es pren fred. Tot i que tebi està per llepar-se els dits.

La Carmen us anima a què intenteu provar-ho i si ho feu, que vagi de gust !!!!

Miquel Ponsatí Oliu, el ferrer de Torrent (1913-1982)

Conversa amb Joaquina Ponsatí Corredor

Rosa M. Masana Ribas

Al número 13 de la revista *El Llentiscle de Torrent*, del desembre del 2021, hi vàrem publicar un article titulat '*Alguns elements de forja a Torrent*', on esmentaven la família Ponsatí, ferrers de Torrent.

Dèiem que el primer ferrer que vàrem trobar registrat als documents de la Matrícula Industrial de Torrent havia estat Martí Ponsatí, que pagava impostos per la seva ferreteria, documents que es guarden a l'Arxiu Històric Comarcal de la Bisbal.

El fet curiós que va succeir arran d'aquesta crònica és que un dia va venir a l'Ajuntament de Torrent una filla de Miquel Ponsatí, la Joaquina, a buscar informació per elaborar una genealogia i mentre s'esperava va agafar la revista d'*El Llentiscle de 2021*, i la seva gran sorpresa va ser veure que en ella es parlava de la nissaga dels ferrers Ponsatí, amb una imatge inclosa del taller del seu avi situat a la plaça Major de Torrent, fotografia que a més ella

no tenia i on hi estaven representats membres de la seva família.

Aquesta fotografia està emmarcada i penjada a la paret de la mateixa casa, on els Ponsatí tenien el taller, però en la part de l'edifici que toca al carrer Riera, ja que fa molts anys la casa es va dividir en dos habitatges. Quan la família Viladegut, que fins aquest 2023 n'han estat els propietaris, van comprar la casa fa uns 20 anys van demanar expressament als anteriors propietaris que el quadre amb la fotografia havia de romandre a la casa. Un dia l'Alcalde parlant amb en Javier Viladegut es va assabentar del quadre i va demanar-li treure'n una còpia per poder-la publicar a la revista.

Gràcies a la seva publicació i a la Joaquina ara podem posar noms a les persones que apareixen en dita fotografia.

1 i 2 – Treballadors. 3 - Martí Ponsatí Fàbrega. 4 - Joaquina Oliu Romaguera. 5 - Maria Ponsatí Oliu. 6 - Miquel Ponsatí Oliu. Autor desconegut

Miquel Ponsatí amb una clienta.

Rosa- Bon dia Joaquina!, de més enrere potser és difícil parlar-ne però del seu pare potser sí.

Joaquina- El meu pare Miquel Ponsatí Oliu era fill de Martí Ponsatí Fàbrega, el meu avi, que a la vegada també era fill de ferrer, de manera que haurien constituït tres generacions de ferrers.

Cal diferenciar que el meu besavi i el meu avi eren ferrers més dedicats a fabricar estris pel camp, a ferrar cavalls i a elaborar entre d'altres els elements

de ferro que duïen els carros i les tartanes, i en canvi el meu pare a més de ferrer era forjador.

El pare va néixer a Torrent el dia 9 de maig de l'any 1913, es va casar amb Neus Corredor Parals, que va néixer a Pals el dia 30 de juny del 1912. El matrimoni va tenir 2 filles.

R- Quin temperament tenia el seu pare?

J- El pare era un home alt i fort i amb molt de caràcter, valent i emprenedor. També un gran dibuixant i gran coneixedor de la seva professió i de la forja catalana. Crec que el meu pare era un home força avançat per la seva època. Amb els anys va formar a diversos nois que van acabar també fent l'ofici de forjadors.

R- Com va ser que obrís una ferreteria a Pals?

Doncs va ser perquè el seu pare va fer hereva a la seva filla petita, tot i ser ell l'hereu. L'avi va pensar que la seva filla, que era més aviat malaltissa, potser ho necessitava més. Així que el meu pare després de conèixer a la meua mare Neus, la qual era de Pals, va decidir marxar al poble veí, casar-s'hi i obrir noves portes. Tot i això, a Pals sempre se'l va conèixer com el Ferrer de Torrent

R- Quants anys va estar en funcionament la ferreteria a Pals?

Poc més de trenta anys, la tenia al carrer Enginyer Algarra, núm. 59. Anys enrere aquest carrer era molt transitat pels carruatges que anaven de Palafrugell a Torroella de Montgrí i el taller estava gairebé a tocar a la fonda de can Barris, on tenien també petites quadres per allotjar els cavalls transeünts.

R- Coneixes alguns dels treballs de forja que va fer el teu pare?

Tota la forja que hi ha a la zona del recinte gòtic de Pals que pertany al doctor Pi Figueres la va fer ell, i a l'ajuntament encara hi ha una barana que va

Rètol de forja al taller de Pals. Es tracta d'una doble estructura que separa les lletres de la paret, de manera que projecta la seva ombra i les ressalta bé sigui quan els hi toca el sol o bé al vespre, amb la llum del fanal que havia col·locat a sobre. Una feina d'artista!. *Imatge Rosa M. Masana*

Esquerra: Miquel ferrant una mula. Dreta: Al seu taller. *Imatges cedides per Joaquina Ponsatí*

ser feta també per ell l'any 1969. Va fer el canelobre del Ciri Pascual de l'església de Sant Pere de Pals i el va regalar a Mossèn Francisco. També havia fet diversos treballs de forja pel doctor Viscassilles.¹

A l'hotel de Cap Sa Sal hi havia preciosos treballs de forja que també va fer. Un d'aquests era la escala de cargol que pujava fins un saló conegut pel saló vermell.²

El pare en aquells temps ja feia dur amb el tren els elements de ferro forjat que havia fet, en direcció a Suïssa, Alemanya i Madrid. Sabem que una de les obres que també havia fet va ésser per Carrero Blanco i, a Barcelona va treballar per Mestres i Ballvé, propietaris de la firma de pijames Meyba.

Alguns dels objectes de forja fets per en Miquel. *Imatges cedides per Joaquina Ponsatí, excepte la llum de paret que és de Jaume Subirós i l'entrada del taller, de Rosa M. Masana*

R- Per tant veiem que seu treball era força valorat.

Sí, molt. També havia fet treballs per cases

particulars de gent de renom com Artie Shaw i Ava Gardner, a Begur. També ferrava els cavalls d'en Peret.

Va ser el forjador de confiança de l'arquitecte Pelaio Martínez, de Figueres, amb qui va dur a terme molts projectes, entre ells El Motel Empordà. A l'hotel La Gavina de S'Agaró també hi ha diversos elements fets pel meu pare.

R- El senyor Jaume Subirós ens va donar un fotografia d'un llum de paret, en te diversos, i van ésser fets pel seu pare.

Te la va donar en Subirós d'El Motel de Figueres?.

R- Exacte. Bé Joaquina, penso que ens heu aportat una informació molt valuosa pel que fa a la forja feta a Torrent i a Pals. Moltes gràcies.

Gràcies a vosaltres per l'interès per fer-ne una publicació.

Notes

¹ El doctor Josep Viscassilles, com a infermera de Pals que vaig ésser (Rosa M. Masana), em va explicar que després de la malària els arrossers de Pals van patir la leptospirosi o *malaltia de Weil*. El doctor va ésser la primera persona a diagnosticar a Pals la leptospirosi l'any 1943. Veure el llibre *Històries de Pals*, pag. 68.

² L'hotel Cap Sa Sal era un hotel de cinc estrelles amb 230 habitacions, situat entre les platges d'Aiguafreda i Sa Tuna, construït per la família farmacèutica Andreu i obert al públic el dia 4 de juliol del 1963. Dissenyat per l'arquitecte Josep M. Bosch Aymerich. Els interiors van ser decorats per Jordi Galí i Josep Guinovart amb uns murals. Els jardins van ésser obra de Nicolau Rubio. Ara hem sabut que Miquel Ponsatí Oliu hi va fer treballs de forja. L'any 1971 es va vendre l'hotel als empresaris Masana i Miquel Arpa, de Barcelona i Girona respectivament.

Borinot de les corretjoles

El borinot de les corretjoles, barrinol de la corretjola, esfínx de les corretjoles o borinot gris (*Agrius convolvuli*) és una papallona nocturna de la família dels esfíngids. Es troba a Àfrica, Àsia i Europa, especialment en les zones meridionals del continent. Aquest lepidòpter és molt comú als Països Catalans.

Morfologia

El Borinot gris és l'esfíngid més gran, i alhora una de les papallones més grans de l'Europa meridional, fent uns 8 cm del cap a la punta de la cua, amb una envergadura d'uns 14 cm. Té un cos ferm i poderós.

El seu color bàsic és grisenc amb dibuixos més foscos al cos i a les ales. L'abdomen té dues files de taques regulars a cada banda en colors molt delicadament marcats, rosa, blanc i negre. Però aquestes taques no són visibles quan l'animal es troba en la posició de repòs. Aleshores es pot camuflar perfectament sobre l'escorça d'un arbre o d'un mur de pedra.

Com la majoria dels esfíngids, vola a l'estiu, de maig a setembre. Té hàbits vespertins, preferint les hores crepusculars per anar a llepar el nèctar de les flors. El borinot gris prefereix les flors oloroses que desprenen fragàncies agradables al capvespre; també l'hi agraden molt aquelles flors que tenen forma de trompeta, com les petúnies.

Té ales molt poderoses que l'hi permeten volar sobre les flors amb molta precisió sense tocar-les com si fos un colibrí. La seva trompa és desmesuradament llarga comparada amb el cos, arribant a ultrapassar els 10 cm de longitud.^[1]

Cicle vital

La femella del borinot gris pon els ous a les fulles de diverses espècies del gènere *Convolvulus*, d'ací el seu nom llatí *Agrius convolvuli*.

Acabat l'estat larvari, els borinots grisos passen l'hivern en estat de crisàlide, que és subterrani, entre les fulles seques i tiges de la corretjola. La crisàlide és marró rogenc i té la trompa ja molt visible. Els adults ponen els ous d'un en un en les fulles de la planta, i al cap de dues setmanes en surten les erugues.

Les erugues mengen voraçment les fulles de diverses espècies de corretjola, plantes molt comunes que son considerades males herbes. Són de coloració molt variada, marró, blanca, rosa... Com les erugues d'altres esfíngids, són relativament grans, fan fins a 11 cm. de longitud, i tenen un apèndix similar a una banya, molt característica, a l'extrem final del cos.

Al nostre territori sol haver-hi dues generacions, pel que es poden veure els adults de maig a juny i d'agost a setembre. Aquests tenen uns colors marrosons que fan que es confonguin fàcilment amb l'escorça dels arbres quan s'hi estan en repòs, en canvi, l'abdomen presenta uns colors negres i vermells molt potents, que utilitza com avís quan es veu amenaçada per un depredador.

Tot i que el borinot gris és pacífic i totalment inofensiu, a molta gent no l'hi agrada l'aspecte d'aquest animal fosc tan gros i s'espanten quan el veuen. Les llums nocturnes l'atreuen molt i el desorienten. Sovint són víctimes dels fars dels cotxes a les autopistes. Així molts d'ells moren esclafats a l'estiu.

Processionària del pi

La processionària del pi o arna del pi^[1] (*Thaumetopoea pityocampa*) és un insecte lepidòpter de la família Thaumetopoeidae, propi de la zona mediterrània europea i africana, tot i que també es troba en algunes parts d'Alemanya, Suïssa, Hongria i Bulgària.

Un dels principals factors que limita la seva distribució són les baixes temperatures, fent que només pugui sobreviure en zones on l'hivern no és rigorós (temperatures mínimes superiors a uns $-15\text{ }^{\circ}\text{C}$). És evident que el canvi climàtic està afectant de diverses maneres la natura i els boscos, on la sequera i els hiverns càlids afavoreixen la plaga de processionària, ja que amb l'augment de la temperatura els arbres queden debilitats i és més senzill que una plaga d'aquest tipus pugui afectar els boscos perquè llavors tenen una recuperació més lenta i fins i tot patir processos de defoliació.

La processionària s'alimenta de totes les espècies de pi i cedres, tot i que tenen una clara preferència per la pinassa i pel pi roig. Al Baix Empordà hi ha espècies com el pi pinyer o el pi blanc que dominen el paisatge i que també són un dels grans plats d'aquest tipus d'insectes, on poden arribar a esdevenir una plaga molt comuna i estesa arreu del país, de caràcter cíclic i difícil d'eradicar. Les larves mengen les fulles i defoliant l'arbre, però aquesta plaga només és letal en alguns casos d'arbres molt joves.

Cicle vital i morfologia

El cicle d'aquest lepidòpter consta de cinc estadis larvals, un de crisàlide i un d'imago (papallona nocturna).

En el cinquè estadi larvari segueixen augmentant el nombre de pèls urticants i també la mida del seu cos. L'alimentació passa a ser molt activa, menjant-se per complet les acícules de pi on tenen el niu, que molt sovint l'instal·len en les branques més altes.

Aquestes erugues es reconeixen pel seu aspecte: cap i pell de color negre i costats de color gris. A més, en el seu dors s'observen pèls vermellorsos, anomenats tricomes, que són capaços d'induir irritació de la mucoses (nas, ulls) i si es toquen produeixen urticària que pot arribar a provocar des de lesions cutànies fins a greus reaccions al·lèrgiques.

En cas de quedar-se sense aliment, formen llargues fileres per terra buscant un nou pi on nodrir-se. Aquestes fileres són les que els donen el nom de processionària (per la semblança amb una processó religiosa).

Al final de l'hivern o el principi de la primavera surt dels arbres en forma de processó serpentejant creuant el terreny fins a trobar un sòl tou on

enterrar-se. L'eruga capdavantera (femella) és la que escull quin és el lloc idoni per a l'enterrament. S'acostumen a soterrar en clars o a les vores dels boscos, cercant sòls ben il·luminats, per tal de rebre escalfor un cop enterrades (si la localitat és massa càlida, buscaran sòls ombrívols). Un cop enterrades, la processonària començarà la fase de crisàlide.

Un cop finalitzada la fase de crisàlide, comença l'estadi d'ímagó, en aquest cas, de papallona nocturna. Les papallones adultes són característiques pel seu color grisós en les ales anteriors amb les nervacions i les vores de color negre. La regió frontal del cap presenta una protuberància còrnia, còncava, amb quatre quilles transversals. Les femelles d'aquesta espècie, d'entre 36 i 49 mm de llargada, són més grans que els mascles, d'entre 31 i 39 mm. Les papallones ponen els ous en les fulles de pi, per tornar a començar el cicle.

La processonària té un ampli nombre de parasitoides, patògens i depredadors en tots els seus estats del cicle vital, que ja exerceixen un control poblacional sobre aquesta plaga de manera natural.

Alguns ocells (el cucut, la puput o *Parus* sp.) i mamífers (liró gris i *Eliomys* sp.) mengen larves de processonària, pel que un mètode indirecte de lluita contra la processonària és facilitar l'establiment amb la col·locació de caixes niu. També alguns aràc-

nids, insectes com les formigues, neuròpters de la família Chrysopidae, el dípter *Xanthandrus comptus* o els ortòpters *Thyreonotus corsicus* i *Steropleurus andalusius* prenen la larva de processonària.

L'eruga és un risc real pels nostres animals de companyia i també per les persones, ja que si entrem en contacte amb els seus pèls poden provocar-nos una urticària a la pell i a les mucoses, podent causar reaccions al·lèrgiques i ptialisme.

Els gossos solen acostar-se a les erugues per a ensumar-les i fins i tot llepar-les o menjar-se-les. En entrar en contacte amb les superfícies més sensibles del seu cos, aquestes substàncies causen l'alliberament d'histamina en els punts en els quals han penetrat els pèls. La histamina participa en la resposta inflamatòria, per la qual cosa si s'allibera en quantitats excessives, pot arribar a tenir greus conseqüències, fins i tot si la infecció arriba a la laringe pot morir-se per asfíxia.

L'actuació ràpida davant la sospita de contacte és molt important per a limitar les seqüeles. Si hi ha sospita de que el nostre gos ha patit contacte amb aquest eruga el més recomanable és traslladar d'immediat a l'animal a un veterinari. S'ha d'evitar fregar la zona lesionada posat que la fricció trenca els pèls inserits alliberant més toxines. Les rentades de la zona de contacte amb aigua calenta estan indicats posat que la calor desactiva la toxina.

La millor mesura de prevenció és evitar el contacte del gos amb l'eruga processonària: evitar passejos per zones de risc entre els mesos de febrer i abril, procedir a l'eliminació de nius en els arbres del nostre domicili (s'han de cremar i realitzar un sanejament de la plaga) i avisar a les autoritats pertinents en cas de visualitzar indicis de la plaga en zones enjardinades o boscos. Si hi ha constància d'aquesta eruga, és important donar l'avís a les autoritats.

Premi al millor marrà

**Fira de Santa Teresa
Fira Catalana
de l'Ovella**

RIPOLL — Diumenge 15 d'octubre de 2023

De 9.30 a 14 h, al carrer Jacint Verdaguer (Font Viva)

MOSTRA DE BESTIAR OVÍ de raça ripollesa i altres races autòctones de Catalunya.

CONCURS DE BESTIAR
Premis al millor marrà, millor lot d'ovelles, millor lot de xaies i millor animal de la Fira.

A les 10 h
Esmorzar tradicional de productes derivats del xai.

A les 13 h
Repartiment de Premis del Concurs i obsequis als participants de la Fira.

Durant tot el matí
Parades d'artesanía i de mercat tradicional al centre de la Vila.

El passat diumenge 15 d'octubre es va celebrar un cop més la tradicional **Fira de Santa Teresa i Fira Catalana de l'Ovella a Ripoll**. Aquest esdeveniment es duu a terme a la vila des del 1853 i ha estat des de fa molts anys un punt de trobada per a ramaders d'arreu de Catalunya. També apropa al visitant l'activitat agrícola i ramadera, especialment el bestiar de la raça ovina ripollesa.

La fira es va fer al carrer Jacint Verdaguer, a la zona coneguda com la Font Viva. Allà hi va haver la **mostra de bestiar oví de raça ripollesa i altres races autòctones de Catalunya**, de les 9.30 h del matí a les 14 h del migdia.

A la una del migdia es va fer el repartiment de premis del **Concurs de Bestiar** i es van donar obsequis als ramaders participants en la fira. Un jurat va valorar els diferents corrals durant el matí i el premi al millor marrà, que es va entregar en memòria de Maurici Camprubí, el van atorgar a un exemplar d'en Joan de can Parals de Torrent. Altres tres categories formaven part també del concurs; al millor lot d'ovelles, al millor lot de xaies i al millor animal de la fira.

Premis Fira de Sta. Teresa i Catalana de l'Ovella 2023

Millor exemplar: Un marrà de Can Perals de Torrent

Millors lots de xaies:

1r - Can Picola d'Ogassa

2n - Mas Llastanosa de Vallfogona de Ripollès

3r - Can Maiol d'Olèrdola

Millors lots d'ovelles:

1r - La Cabana de Campdevàno

2n - Mas Xixà de Vallfogona de Ripollès

3r - Can Picola d'Ogassa

Millors marrans:

1r - Un marrà de Can Perals de Torrent

2n - Can Pere Miquel de Castellar de n'Hug

3r - Cal Casot de Vilademuls

Millor collar musicat: Mas Llastanosa de Vallfogona de Ripollès

Menció especial a la recuperació de l'ovella ripollesa de llana negra de Mas Ros.

L'Estació de Torrent del Tren Petit

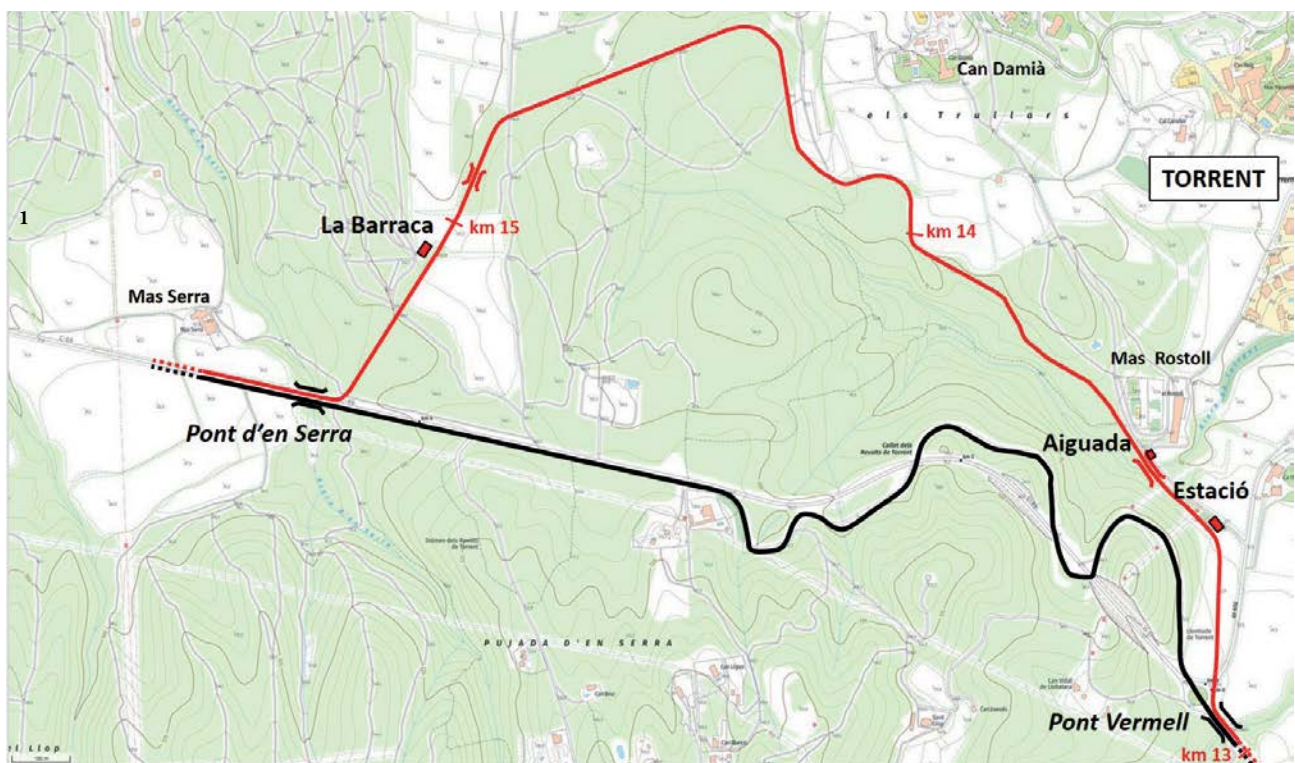
Cèsar Blanché Vergés i Ramon Piera de Ciurana

Historial, característiques i traçat

El ferrocarril de via estreta (ample de via de 75 cm), va ser denominat *Tranvia del Bajo Ampurdan*, que fou el primer nom de la societat constituïda davant notari. La societat va tenir diversos noms i propietaris, però el tren va seguir coneixent-se com a Tramvia del Baix Empordà fins que en els anys 1920 es va construir el ramal de Flaçà a Girona. El 1928 es construï el ramal de Pont Major a Banyoles i passà a denominar-se com a PGB (sigles de Palamós-Girona-Banyoles), carrilet o, més popularment “el tren petit”, i a Banyoles “el tren pinxo de Banyoles”. Fou inaugurat l’any 1887 i clausurat el 1956. Durant tots aquests anys serví com a eix de comunicació de la comarca entre el port de Palamós i l’estació de Flaçà, on enllaçava amb el “tren gros” (l’actual estació de RENFE) que permetia la comunicació de mercaderies i de persones amb la resta del país. Els primers 60 anys de la seva existència, en general representà un paper primordial en les comunicacions i el desenvolupament de la comarca. Els darrers 10 anys, pel mal estat i manca de modernització, el servei era molt deficient. El recorregut entre Palamós i Girona era de prop de 49 km (62,5 fins a Banyoles) i la seva

construcció responia a la iniciativa del patrici de Palamós Sr. August Pagés Ortiz i comptà amb capital privat subscrit per persones de la comarca i també de Barcelona. Per tal de limitar els costos, l’amplada de via era de 750 mm, que permetia radis de corbes molt tancats i el traçat seguia sempre que podia la vora de la carretera (a la dreta, en direcció a Girona), aprofitant tots els ponts i obres d’infraestructura. En comptadíssims indrets, deixava la carretera per endinsar-se en zones d’explanació pròpia. El segment més llarg independent de la carretera era precisament el tram de Torrent, per evitar el recorregut pels Revolts de Torrent, en aquells moments amb corbes massa tancades i desnivells massa pronunciats per a les locomotores de la companyia.

El recorregut pel terme de Torrent tenia una longitud de prop de 3 km (Figura 1) i, venint de Llofríu, s’iniciava un cop superat el Pont Vermell, quan començaven els Revolts (km. 12,984) i se separava de la carretera. Seguia uns 300 m fins a l’estació de Torrent –a una certa distància del nucli del poble– i seguia fins a travessar la riera per una interessant construcció d’un pont acoblat a una aiguada per alimentar les locomotores abans d’iniciar l’ascens, que

Traçat en via pròpia de la línia del Tren Petit entre els km 13 i 16 de la línia al terme de Torrent, deixant la carretera poc abans de l’estació i retornant-hi per aprofitar el pont de Can Serra (Base cartogràfica ICGC).

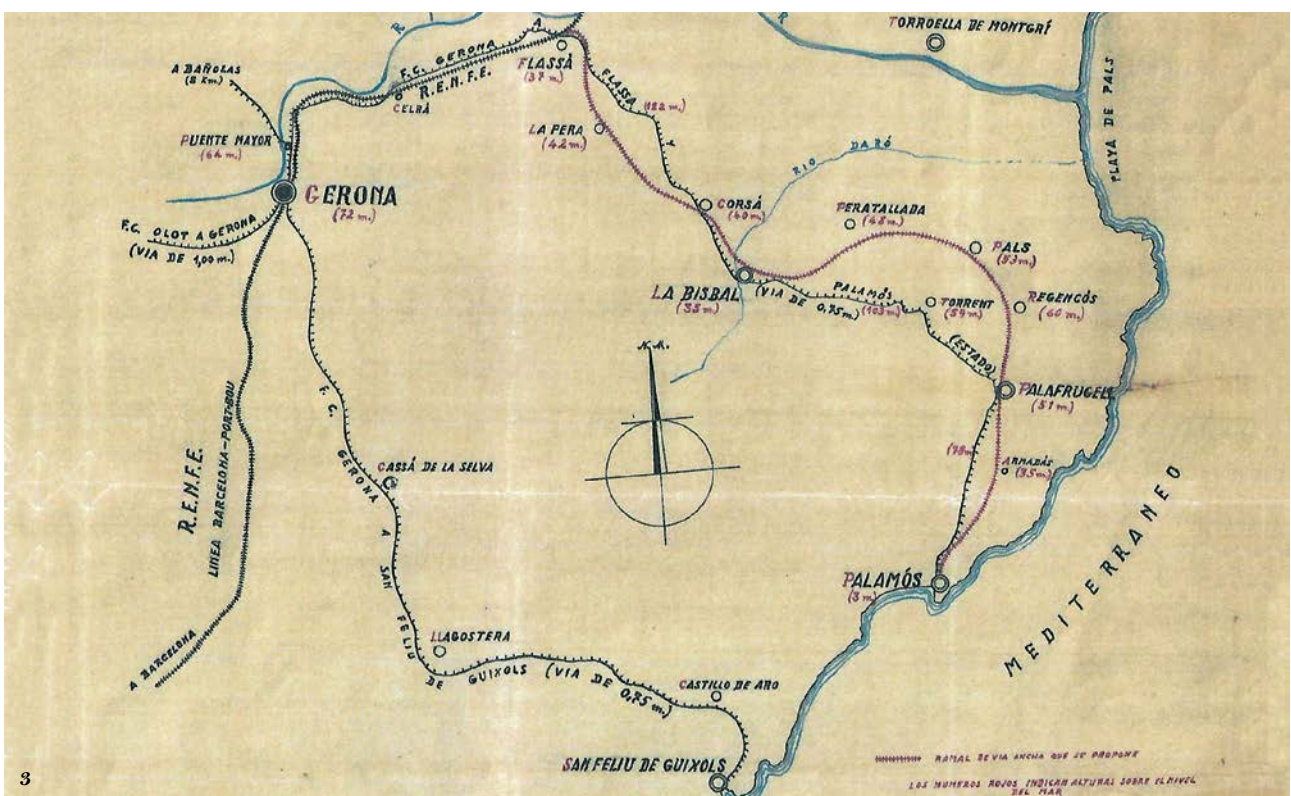

Entrada al bosc del traçat de Torrent d'un comboi amb tracció d'una locomotora de la sèrie 11-16 des de la carretera, un cop superat el pont d'en Serra, venint de Sant Climent (Document NO-DO "El tren de las nueve y cuarto")

recorria una explanació a través de la sureda amb pins (en aquell temps amb força clarianes ocupades per brucs) i zones de conreu dels masos. Algunes obres d'infraestructura (murs de contenció, desviació d'aigües o petits ponts) asseguraven la circulació segura fins a l'indret anomenat "La Barraca" (km. 15, 164), on hi tenia el material la brigada de manteniment (anomenada de "Via i Obres"), incloent-hi una vagoneta dotada de fre de palanca; aquest punt servia de baixador improvisat. La via seguia finalment un tram rectilini fins que retornava a la carretera, on sortia del bosc amb una corba força tancada

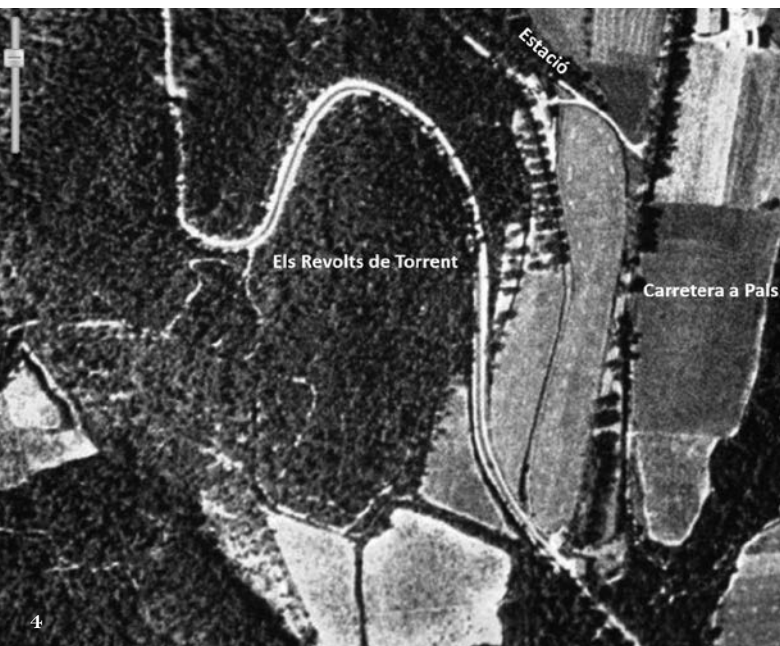
(Figura 2) per accedir al pont que permetia superar la Riera d'en Serra, indret que actualment coincideix sensiblement amb el Km 4,2 de la carretera C-66 (abans C-255) i continuar, ja pel marge dret de la carretera, fins al baixador de Sant Climent, en direcció a La Bisbal.

Malgrat la utilitat d'evitar els desnivells i revolts de la carretera, el traçat per Torrent i el bosc havia de superar rampes de fins a 4,5% entre Sant Climent i La Barraca i del 2,5% entre aquest punt i l'estació de Torrent, amb les locomotores forçades

Plànol de la línia projectada Flaçà – Palamós de via ampla de RENFE (1949). Document Arxiu R. Piera.

Conjunt d'edificacions de l'estació de Torrent (post 1956).
Foto: *Quaderns de la Revista de Girona* (Clara, 1987: 48)

Accés SE a l'estació de Torrent poc abans de la clausura de la línia (Base cartogràfica ICGC / Ortofoto 1956). S'observa el traçat de la via, entre les dues carreteres, amb un tram arbrat (amb l'ombra que revela la fotografia feta al matí) abans de la corba d'entrada a l'estació.

expulsant guspies i, en ocasions, en la necessitat de requerir un reforç d'una altra locomotora (doble tracció), depenent del pes de la càrrega dels vagons i de l'estat de les locomotores. Diverses persones de Torrent recorden la lentitud del Tren Petit en aquest tram de la línia, com en Joan Jordi, que aprofitant la pujada, havia agafat el tren en marxa per la zona dels Revolts o per la rampa de Sant Climent o en Josep Ferrer, que recordava l'accionament de la palanca de sorra de la locomotora, per abocar-la a la via i evitar així que les rodes patinessin, sobretot quan el pes de la càrrega dels vagons era molt important (i destacava el record precís de la particular fressa que feia el contacte de la sorra trepitjada pel metall de les rodes). Actualment, algunes persones han fet elucubracions relatives a que, si existís el mateix tren, segurament hi hauria incendis forestals pel mal estat del bosc i la sequera.

En els anys 1945-1950, el *Ministerio de Obras Públicas* havia manifestat en diverses ocasions la intenció de suprimir la línia del ferrocarril. Les autoritats de Girona, el Sr. Martí Piera, enginyer i en aquells anys alcalde de la Bisbal, la Cambra de Comerç i poblacions importants com Palamós, Palafrugell i La Bisbal van manifestar el màxim interès que el port de Palamós no quedés sense connexió per ferrocarril. El Ministeri d'O.P. va fer un projecte per calmar els ànims dels gironins. El projecte era per a via ampla (RENFE, 1,668 mm) i, en aquest tram, havia discórrer per zones més planeres, entre Torrent i Pals (Figura 3). Tanmateix, ja aleshores, el mateix enginyer de l'estat, a preguntes del Sr Martí Piera, va expressar, molt diplomàticament, els seus dubtes que el projecte es fes mai realitat.

Les instal·lacions de l'estació

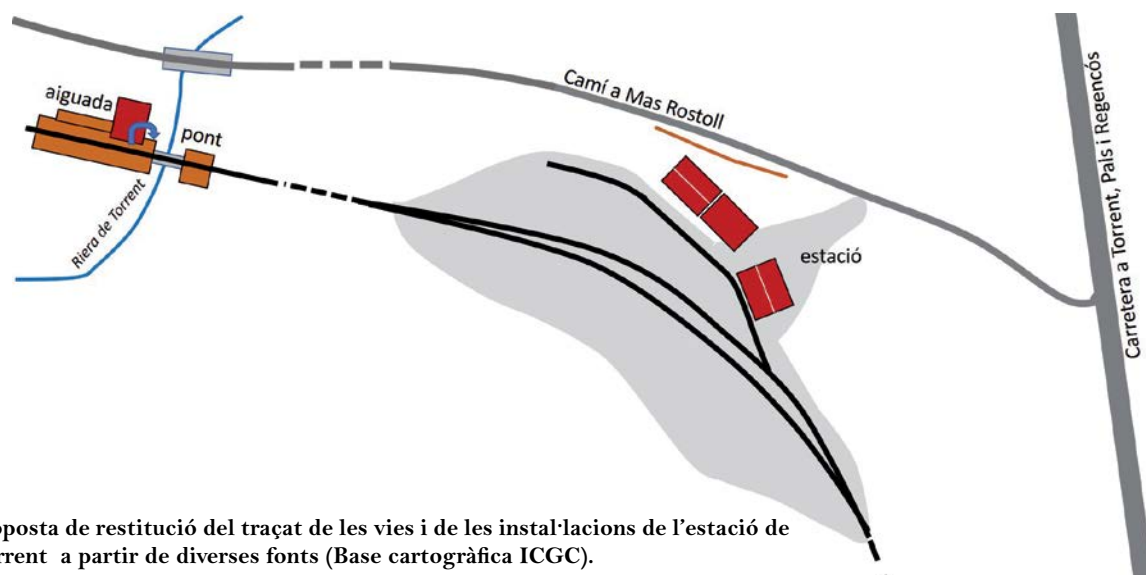
Les instal·lacions del Tren Petit van ser sempre senzilles i econòmiques tant en la concepció com en el funcionament, i la de Torrent no en va ser una excepció, però tenia diverses peculiaritats que la feien única en tota la línia, començant per la mateixa ubicació fora de la carretera i pel complex d'elements que la constituïen.

L'accés del ferrocarril a l'estació

Venint de Llofriu, la via d'accés desviada de la carretera comarcal (abans C-255, avui C-66), accedia a l'explanació de l'estació per un tram en corba de radi molt ampli, gairebé recte, que depassava la posició del Llentiscle monumental a una cota més baixa (la carretera dels Revolts havia començat l'ascensió i l'estació quedava a sota); almenys durant un temps, aquest tram tenia una cobertura arbòria d'ombra al llarg d'un xic més de 100 m, tal com testimonien les fotografies aèries dels vols de 1945-1956 (Figura 4)

Els edificis de l'estació

La via tenia un radi de corba més tancat cap a l'esquerra per entrar a l'esplanada de la platja de vies. Carles Salmerón, a la seva monografia sobre el Tren Petit documenta que l'estació tenia tres vies i "un edifici d'una sola planta, 114 m² de superfície i teulada (llevat d'un tros pla) a dues aigües amb teula àrab, acollia l'habitatge del cap d'estació", a més d'una altra edificació, "un moll de mercaderies tancat, de 37 m² de superfície i teulada a dues aigües, amb teula àrab, que era servit per una via morta".

6

Proposta de restitució del traçat de les vies i de les instal·lacions de l'estació de Torrent a partir de diverses fonts (Base cartogràfica ICGC).

L'estat actual de les restes fa difícil imaginar les instal·lacions al complet, però afortunadament disposem de la fotografia publicada als *Quaderns de la Revista de Girona*, presa poc després de la clausura de la línia -i amb les vies ja retirades- que permet fer-se una idea més completa del conjunt d'edificis (Figura 5).

Es tracta, doncs, d'un conjunt de tres edificis, que la imatge mostra des del costat NW, d'esquena a la riera. L'edifici que ara resta dempeus és el segon, amb un arbre al davant i el frontal ondulat característic, amb la teulada plana, que havia d'allotjar les dependències estrictament ferroviàries (bitllets, oficina del cap d'estació, sala d'espera, totes elles de dimensions molt reduïdes); al llarg dels anys va ser reformat diverses vegades, afectant les obertures, els voladissos o el rètol amb el nom de l'estació. L'edifici del primer pla, amb teulada a dues aigües, xemeneia i distribució menys regular de les obertures (portes, finestres), havia d'allotjar l'habitatge. Finalment, al fons a la dreta, el tercer edifici és el moll de mercaderies tancat, amb teula en voladís, per desar-hi els materials més delicats i de més valor, i està separat de l'edifici principal per un vial d'accés des del camí que circula per darrera de l'estació.

També es pot apreciar el traçat en corba de la línia per una esplanada força més àmplia que la de les vies estrictament. Era necessària per al gàlib del material rodant en corba i també com a espai d'espera/càrrega/descàrrega de mercaderies dels carros i altres vehicles. Per facilitar la circulació a la platja de vies, les travesses estaven enfonsades i només sobresortien els carrils, tal com es documenta en una fotografia de F. Pannon. Una proposta de restitució de les vies i del plànol de l'estació en el moment de clausura es presenta a la Figura 5.

La via de sortida deixava enrere la plataforma de l'estació però no pas el complex d'instal·lacions de

Torrent. El dipòsit d'aigua per reomplir els dipòsits de les locomotores, en cas de necessitat per afrontar les rampes que venien tot seguit, s'havia ubicat al marge de la riera de Torrent pel punt de captació, però coincidia amb la necessària construcció d'un pont per superar la riera. El resultat final va ser una síntesi de pont-aiguada pràcticament únic al país. Aquesta singularitat es pot comprovar comparant amb les aiguades de les estacions de La Bisbal i/o Flaçà (Figura 7)

Aiguades de grua hidràulica de La Bisbal (1950), a dalt, i de Flaçà (1921), a baix. Arxiu R. Piera.

El pont sobre la riera de Torrent

Així, a uns 150 m aproximadament de l'estació, en direcció NW, l'explanació quedava tallada pel basament de l'estrep d'entrada al pont, construït amb cantells reforçats, superava la riera per un pont metàl·lic d'uns 10 m de longitud i de llum similar, que reposava en l'estrep d'un altre basament de sortida, ja a l'altra banda de la riera. Però era justament aquí on hi havia la captació d'aigua i la instal·lació de l'aiguada, on s'havien d'aturar les locomotores, immediatament després de travessar el pont. No costa gaire d'imaginar que la locomotora era la primera unitat dels combois, de manera que furgons, cotxes de passatgers i vagons de mercaderies que seguien al darrera, quedaven al damunt del pont, on la via descansava només sobre les biguetes metàl·liques que la sostenien: la impressió que feia als passatgers era sovint de terror, imaginant que el tren s'aguantava sol només damunt les vies, i diversos testimonis han referit aquesta experiència.

Aquest era el pont més important dels propis de la línia (és a dir, sense aprofitar els de la carretera), junt amb el pont sobre l'Aubi (dit "Pont d'en Blau"), a la sortida de Palamós, encara conservat. No hem trobat cap imatge del pont de Torrent en funcionament.

L'aiguada

La línia disposava d'un total de 15 aiguades al llarg de tot el traçat, la majoria de les quals només s'utilitzava en cas de necessitat. La de Torrent estava estratègicament situada a l'inici dels pendents on la via pujava a La Barraca a través del bosc, en un punt de fàcil captació d'aigua, a la conca de la riera i en zona rica en fonts, com ara la Font del Raig. Josep Pla ja descrivia passejades per aquest indret ("seguint la via del carrilet, més enllà de l'estació de Torrent, hi havia la Font de les Serps, l'aigua de la qual era molt estimada per algunes persones de la vila en altres temps", *El meu país*, OC 7: 547).

L'aiguada, que encara es pot observar força conservada (Figures 12 i 13) es situava en un edifici-torre d'una alçada de prop de quatre pisos, que arrenca de la cota del fons de la riera (on un espai interior podia allotjar la bomba), que té una cambra amb porta d'accés a l'alçada de la via i encara un altre pis que eleva el dipòsit, finalment situat al damunt de tot l'edifici. La presa d'aigua es feia mitjançant una mànega, de la qual es pot veure l'orifici de sortida. Tot aquest complex estava integrat a l'estrep N del pont i a un espigó-esplanada que enllaçava amb l'explanació de la via (Figura 6) i que disposava d'una escala, encara existent, per baixar a la torre d'aigües.

El baixador de la Barraca tenia dues vies i només s'utilitzava per al servei interior, amb un cobert per guardar les eines que ja hem esmentat per a la brigada de Via i Obres.

La locomotora, horaris, personal, les mercaderies

La locomotora "Torrent"

Una de les primeres locomotores de la companyia, adquirida a Bèlgica, fou batejada amb el nom de "Torrent" i lluí el núm 1. Envoltada per una marquesina, pesava 15 Tm i tenia tres eixos i dues plataformes, una al davant i una altra al darrera, a disposició del maquinista, però no per al fogoner, que sempre s'havia de mantenir a la mateixa posició. Aquesta locomotora, juntament amb les altres de la sèrie 1-3, va ser transformada el 1892, s'eliminà la marquesina i tingué ja l'aspecte d'una locomotora normal de ferrocarril. Donà un molt bon servei fins que fou apartada l'any 1929 a Flaçà i desballestada el 1932.

Els horaris

El nombre de circulacions diàries va anar canviant amb el temps, les necessitats del servei i la disponibilitat del material, però en general variaven entre 6-8 en sentit Girona (el primer tren procedent de Palamós arribava a Torrent a quarts de cinc del matí) i 6-8 en sentit Palamós (el darrer tren venint de Girona va arribar a passar per Torrent de vegades més tard de les deu de la nit). No obstant, es limitaven al màxim els trens de nit pel perill d'accidents a causa de la il·luminació molt deficient tant del traçat com dels combois. A la Figura 8 es mostra un exemple d'horari del primer any de la línia

Personal

El personal de les estacions pertanyia al Servei de Tràfic i Moviment de la companyia. Segons les dades que recull Salmerón, corresponents als anys quaranta del s. XX, a la de Torrent hi figuren dos empleats, el Cap d'Estació i un Mosso d'Estació.

El baixador de La Barraca no tenia personal propi. Les brigades de manteniment (del denominat Servei de Via i Obres), eren formades per un capatàs i sis o set peons i tenien les bases només en algunes estacions; la de Palafrugell era l'encarregada de la zona de Torrent.

Francisco Pannon refereix que el seu pare (Francisco "Pitu" Pannon) havia estat cap de l'estació de Torrent i en una entrevista a *El Llentiscle* s'hi repro-

ESTACIONES	Núm. 2	Núm. 4	Núm. 6	Núm. 8	Núm. 10	Núm. 12
	Regular	Regular	Regular	Regular	Discrecional	Discrecional
	Sera Matina	Sera Matina	Sera Tarde	Sera Tarde	Sera Tarde	Sera Matina
De Palamós. . . Sale...	3 30	6	12 10	2 40	6 50	7 50
» Suu Jera de Pobass...	3 35	6 5	12 15	2 45	6 55	7 55
» Vall-llobrega...	3 43	6 15	12 25	2 55	7 5	8 5
» Monrás...	3 53	6 25	12 32	3 6	7 16	8 19
A Palafrugell. . . Llega	4 2	6 33	12 43	3 13	7 25	8 26
De Palafrugell. . . Sale...	4 8	6 38	12 48	3 18	7 38	8 40
» Llofriu.	4 16	6 46	12 56	3 26	7 46	8 48
A Torrent. . . . . Llega	4 23	6 52	1 3	3 33	7 54	9
De Torrent. . . . . Sale...	4 24	6 54	1 4	3 34	7 56	9 5
» Suu Clemente de Perals	4 42	7 13	1 22	3 52	8 14	9 23
» Vulpellach.	4 51	7 21	1 31	3 59	8 23	9 32
A La Bisbal. . . . . Llega	5	7 26	1 38	4 6	8 35	9 41
De La Bisbal. . . . . Sale...	5 5	7 37	1 43	4 16	8 45	10 30
» Corsá.	5 15	7 46	1 53	4 26	8 55	10 40
» La Pera.	5 33	8 4	2 11	4 44	9 13	10 58
A Flassá. . . . . Llega	5 50	8 26	2 30	5 5	9 40	11 20

ESTACIONES	Núm. 1	Núm. 3	Núm. 5	Núm. 7	Núm. 9	Núm. 11
	Regular	Regular	Regular	Regular	Discrecional	Discrecional
	Sera Matina	Sera Matina	Sera Tarde	Sera Tarde	Sera Matina	Sera Tarde
De Flassá. . . . . Sale...	6 32	9 24	3 17	6	4 15	12 50
» La Pera.	6 53	9 42	3 37	6 18	4 33	1 8
» Corsá.	7 16	9 55	3 50	6 30	4 45	1 22
A La Bisbal. . . . . Llega	7 20	10 4	4 3	6 41	4 56	1 40
De La Bisbal. . . . . Sale...	7 30	10 9	4 8	6 46	5 20	2 15
» Vulpellach.	7 41	10 18	4 17	6 55	5 29	2 24
» Suu Clemente de Perals	7 54	10 32	4 30	7 8	5 42	2 37
A Torrent. . . . . Llega	8 13	10 49	4 42	7 20	5 59	2 56
De Torrent. . . . . Sale...	8 14	10 50	4 44	7 22	6 4	2 57
» Llofriu.	8 21	10 57	4 51	7 29	6 11	3 4
A Palafrugell. . . . . Llega	8 28	11 6	5	7 37	6 20	3 12
De Palafrugell. . . . . Sale...	8 33	11 11	5 5	7 42	6 34	3 20
» Monrás.	8 42	11 18	5 11	7 52	6 43	3 34
» Vall-llobrega.	8 52	11 28	5 21	8 3	6 56	3 47
» Suu Jera de Pobass...	9 1	11 39	5 32	8 15	7 5	3 55
A Palamós. . . . . Llega	9 6	11 44	5 37	8 20	7 10	4

 Horari d'estiu del Tramvia del Baix Empordà (1888). *Arxiu R. Piera*.

dueix una fotografia que és un document històric: al costat del cap d'estació i la seva muller, un grup de quatre treballadors que, per l'instrumental, podrien ser de la brigada de Via i Obra. El trajecte en pendent a través del bosc, amb les travesses de la via a la vista, requeria un manteniment constant. El que va ser cap de l'estació de Palafrugell, Josep Cofan, ens referia que els peons de la brigada recorrien el traçat pel bosc de Torrent marcant les travesses que s'havien de reparar o canviar amb unes petites piles de grans de moresc (feina que hagueren de repetir, atès que les gallines s'afanyaren a cruspitar-se-les).

Mercaderies transportades

La relació que hem pogut consultar de mercaderies facturades a cada estació correspon a l'any 1927 i permet fer-nos una idea del transport total anual en cadascuna (l'estació disposava d'una bàscula portàtil de 1.000 kg). Pel que fa a Torrent, hi figuren un total de 1.310.391 kg distribuïts de la manera següent:

GRAN VELOCITAT

Caps de Bestiar (34): bous i vaques (6); vedells (12); porcs (3); xais, ovelles i cabres (2) - Equipatges, encàrrecs i comestibles: 20.342 kg - Peix (fresc i salat): 220 - Suro: 742 kg - Mercaderies diverses: 12.740 kg

PETITA VELOCITAT

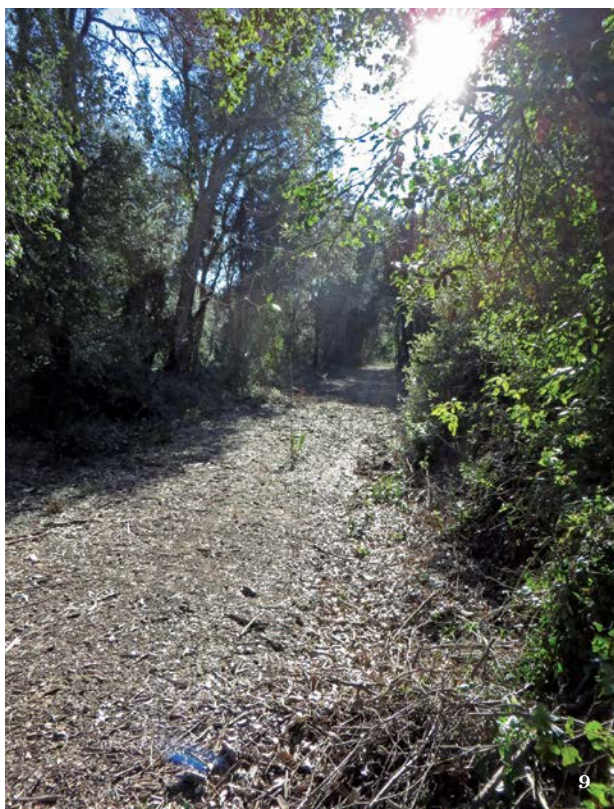
Aglomerats de suro: 1720 kg - Adobs per al sòl: 312.120 kg - Olis, greixos i petrolis: 50.424 kg - Aiguardents i licors: 2.110 kg - Arròs: 7.820 kg - Carbó vegetal: 12.240 kg - Comestibles: 22.840 kg - Ciment, calç, maons i materials de construcció: 370.294 kg - Suro (deixalles): 1.127 kg - Envasos: 17.620 kg - Gra i cereals (excepte moresc): 270.120 kg - Farines i segó: 8.230 kg - Ferro, metalls i maquinària: 4.212 kg

- Sabons: 2.102 kg - Llenya: 6.120 kg - Fustes: 2.182 kg - Moresc: 640 kg - Mobles: 1.220 kg - Patates: 25.072 kg - Pedra de construcció i empedrat: 10.220 kg - Colonials, llegums i fruites: 2.102 - Vins, raïm i verema: 26.212 kg - Altres productes de la indústria: 84.212 kg - Altres productes de l'agricultura 28.220 kg - Mercaderies diverses: 41.212 kg

A més dels productes facturats, l'estació de Torrent en veia arribar molts d'altres duts personalment, en entranyables records de la vida del poble. A tall d'exemple, podem citar Miquel Lay, que recordava al *Llentiscle* de 2011 Pura Hidalgo Barrera ("La Rúbia"), singular i emblemàtica peixatera de Palamós que, durant molts anys, proveï de peix el poble de Torrent als anys 50, tot passant el peix en bicicleta fent el trajecte des de Palamós amb el Tren Petit fins que deixà de funcionar. Josep Ferrer de Torrent també fa l'observació de quan el tren anava carregat de mangra (terra grisosa) procedent de les pedreres de Regencós i que es portava a la Bisbal per fer els típics càntirs de color negre. Francisco Pannon (*El Llentiscle*, 2016) recordava fa uns anys el transport de fems per al Mas Rostoll, ben a prop de l'estació.

Passatgers transportats

No coneixem dades específiques de passatgers de cada estació. Per al conjunt de la línia, a part dels períodes de col·lectivització i de postguerra fins al restabliment del servei (1939-1941), la línia es mantingué normalment amb xifres d'entre 200.000 i 320.000 passatgers cada any, amb uns anys d'or de fins a gairebé 450.000 (1928-1929) i una progressiva pèrdua en els darrers anys de servei (al vol-

Tram de l'explanació de la via, més enllà del sistema pont-aiguada (Fotografia 2015)

tant dels 140.000). Al final de la Guerra Civil, es van incautar alguns trens per accelerar la retirada de les persones que fugien cap al Nord, algunes de les quals baixaven a Torrent i seguien el seu camí a peu cap a Pals. Segons diversos testimonis, l'estació de Torrent servia també viatgers de Pals i les seves mercaderies (arròs) així com alguns veïns de Begur i de Regencós.

Arqueologia industrial: les restes conservades

A data d'avui, l'estat de conservació del conjunt d'elements de l'estació de Torrent és força precari, però permet retrobar bona part dels elements que la constituïren. Pel que fa al traçat de tot el recorregut pel terme de Torrent (que és el més ben conservat, de llarg, de tot el Tren Petit) es pot resseguir encara un bon tros d'explanació de la via (Figura 9), que en total deu fer uns 500 m, (en part convertits en camins rurals), incloent-hi un altre pont -més petit- i restes de diverses obres d'infraestructura (clavegueres, escorrancs, trinxeres) per superar el desnivell, que va descriure Sandra Bisbe en una ruta a peu de poc més de 4 km, ben documentada (*"El pas del Tren Petit per Torrent"*, publicada a la *Revista del Baix Empordà*).

Restes visibles del complex de l'estació (Base cartogràfica ICGC / Ortofoto 2015)

Del conjunt d'edificis de l'estació (Figura 10), la construcció annexa amb teulada a dues aigües no conserva pràcticament res més que l'espai que ocupava. Del moll cobert, en resta el basament que inclou l'andana de càrrega, ara coberta per bardisses, però visible en anys anteriors i fotos antigues. De l'edifici de l'estació (Figura 11), que ha perdut la coberta i la compartimentació interior, en queden les parets, les ubicacions de finestres i portes, del rellotge i claus i punts d'instal·lació de la campana, els rètols i d'altres, així com restes de runa amb rajoles (algunes de senceres) i material constructiu divers; tot i que es troba en estat molt precari, no ha empitjorat molt respecte a la fotografia de 1984 que publicà C. Salmerón, i que li permeté restituir el plànol de l'edifici (*El Tramvia del Baix Empordà*: 152) Finalment, en l'entorn de l'estació es troben restes de materials (murs de contenció del terraplè de la plataforma de l'estació que llinda amb el camí a Mas Rostoll, elements escampats de material ferroviari -cargols, unions de carrils-, etc.) que caldria recuperar.

Del conjunt pont-aiguada, en resten els dos estreps del pont, la plataforma de l'aiguada i una bona part del la instal·lació exterior (escala, baranes), interior (porta, canonades, obertura de la mànega) i del dipòsit (nivells, graons d'accés, cuba, sobreixidor) (Figures 12 i 13)

11

Edifici principal de l'estació (estat a data 2005). En primer pla, la porta d'accés a l'edifici annex amb els estucats i orificis de bigues i de conduccions.

La preservació de les restes

Tot el conjunt d'elements de l'estació que han arribat fins als nostres dies mereixen ser preservats, com han manifestat moltes persones i associacions des de fa anys.

Com a actuacions d'urgència, s'han fet des de l'Ajuntament diversos desbrossaments en els darrers anys, l'últim a finals de 2022, intervenció acompanyada per la instal·lació d'un plafó informatiu molt necessari que identifica i valora les restes existents.

Però per assegurar el manteniment del conjunt de l'estació-pont-aiguada es requereixen mesures a més llarg termini. Per una banda, l'àrea de l'Estació està catalogada com a sòl no urbanitzable, i l'edifici com a susceptible de rehabilitació (B3) al POUM que ha estat aprovat fa poc. El desbrossament ha fet aflorar només una part de la zona de l'estació (la descripció al document del POUM només indica una construcció), que correspon a l'edifici principal (de viatgers) dels tres que hi havia. El desbrossament va deixar la base del moll-magatzem adossat, situat a la dreta mirant a l'estació, sense desbrossar. Com que una ulterior intervenció de rehabilitació podria preveure una restitució de la planta de tot el recinte (que permetés explicar la funcionalitat de la instal·lació), potser estaria bé desembardissar també (i cartografiar) la plataforma del magatzem, ara

encara coberta de vegetació. A la part posterior de l'edifici de viatgers de l'estació i voltants hi ha restes de material constructiu i elements diversos que podrien ser preservats per a una eventual rehabilitació de tot o part del conjunt i que qualsevol acció de vandalisme o simplement de desconeixement podria malmetre en un moment.

El segon espai que mereix ser comentat és el conjunt del pont sobre la riera, que conserva els pilars d'obra, un tram d'explanació de la via i, sobretot, l'edificació de l'aiguada, situada davant de l'accés al Mas Rostoll, en precari estat de conservació, però que és l'únic element d'aquest tipus conservat de l'antiga línia Palamós-Flaçà-Girona i l'únic d'aquesta tipologia de la xarxa de ferrocarrils de via estreta que van existir a Catalunya (encara hi ha escales, baranes, conduccions i parts que permeten explicar-ne el funcionament). Semblaria una bona idea que aquest espai formés part d'un conjunt unificat amb la mateixa estació, d'una manera potser semblant a l'estació de Castell d'Aro (línia del Carrilet Sant Feliu de Guíxols-Girona) en el marc de les vies verdes o d'algun altre tipus de centre d'interpretació o de serveis, o associat a les activitats de l'EIN Gavarres (i, fins i tot formant conjunt amb el Llentiscle catalogat), que llinda amb la zona de l'estació, amb límit a l'altra banda de la

carretera C-66. Ens consta que l'any 2009 el Consell Comarcal del Baix Empordà va elaborar un estudi previ per la construcció d'una via verda entre Flaçà i Palafrugell, on una de les actuacions més importants a realitzar era la de rehabilitar l'antic edifici de l'estació de tren de Torrent com a punt d'informació d'aquesta via. L'evolució dels temps i dels usuaris de les vies verdes en tots aquests anys reforça l'interès indubtable d'aquesta proposta.

En qualsevol cas, creiem que cal fer tots els esforços que puguin ajudar a salvaguardar la rellevància d'aquestes instal·lacions, que són mostra d'arqueologia industrial i testimoni de la vida de Torrent i de totes les poblacions de la comarca que van viatjar en el Tren Petit i que avui pot esdevenir un símbol per a la transformació de la mobilitat en un sistema sostenible del s. XXI. La hipotètica continuïtat del tram d'autovia (C-66) des de Llofriu en direcció a la Bisbal i Girona, podria també alterar, per la banda del nou traçat dels Revolts, el conjunt de l'estació/aiguada, directament o indirectament, però també es podria beneficiar de possibles inversions provinents del percentatge d'intervenció cultural o dels equivalents en intervencions d'aportacions aigua, de xarxa elèctrica o de telecomunicacions, entre d'altres, que poden discórrer en el futur per l'àrea del sistema Llentiscler-Estació-Pont/Aiguada.

Aquest pla de conservació hauria de tenir caràcter de la màxima urgència per tal d'evitar la degradació de les restes existents, amb un risc evident.

BIBLIOGRAFIA

- Sandra BISBE (2012) - El pas del Tren Petit per Torrent. *Revista del Baix Empordà*, 37 (volum "El Transport"): 123-125 [Wikilok: <http://www.wikiloc.com/wikiloc/view.do?id=2839672>]
- Teresa BONAL, Nuri SÀBAT (2012) - Anar a esperar el tren. *Gavarres* 22 (volum "El Tren Petit, el Tren Gros i el Carrilet"): 84
- Josep CLARA (1987) - *Trens i carrilets*. Quaderns de la Revista de Girona. Publicacions de la Diputació de Girona, Girona.
- Miquel LAY (2011) - "La Rúbia". *El Llentiscler de Torrent*, 3: 28-29
- Rosa M. MASANA RIBAS (2016) - Entrevista a Francisco Pannon Estrabau. *El Llentiscler de Torrent*, 8: 10-13
- NO-DO / REVISTA IMÁGENES (1953) - *El tren de las nueve y cuarto - Ampurdán y Costa Brava* [vídeo en línia]. RTVE-Play. Disponible a <https://www.rtve.es/play/videos/revista-imagenes/tren-nueve-cuarto-ampurdan-costa-brava/2862827/> [Accés 12/10/2023]
- Martí PIERA ESCOFET (1949) - Plànol del ramal de via ampla que es proposa per unir per ferrocarril de via ampla Flaçà - Palamós (Renfe). Inèdit.
- Josep PLA (1968) - *El Meu País*. OC, 7. Edicions Destino, Barcelona.
- Carles SALMERÓN (1985) - *El Tramvia del Baix Empordà*. Terminus, Barcelona.
- Francesc Xavier TURA (1987) - *El Tren Petit, 1887-1987*. Ajuntament de Flaçà, Flaçà

12 Restes de la torre de l'aiguada i de l'estrep N del pont sobre la riera (costat camí)

13 Restes de l'aiguada (costat via), amb la porta i l'orifici de sortida de la mànega per carregar d'aigua les locomotores (dreta).

Aplec de Santa Llúcia

El Llentiscle

DE TORRENT

butlletí de política municipal
Desembre 2023

Eleccions Municipals. 28 de maig

Torrent		
Població		166
Cens		128
Vots (%)		84
Nuls	- Blancs	11

Nom	Partit	Vots
Jose Maria Ros	JUNTS-CM	57
Joaquin Caner	JUNTS-CM	39
Emilia Gomez	PSC-CP	37
Ana Maria López	ERC - AM	32
Jordi Sánchez	ERC - AM	25

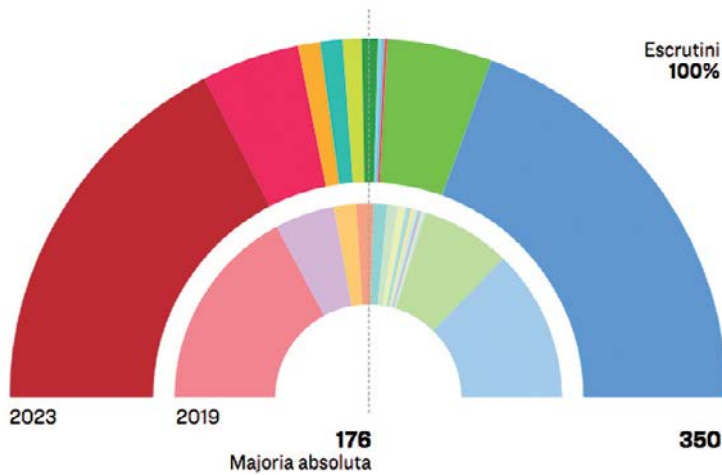
Cartipàs 2023

- Àrea d'Ensenyament, Salut i Benestar Social, la senyora regidora Emilia Gómez Ruiz.
- Àrea d'Obres, Urbanisme, Medi Ambient i serveis municipals, el senyor regidor Joaquim Caner Expósito.
- Àrea de Cultura, Festes i Esport, el senyor regidor Jordi Sánchez Alabau
- Àrea d'Hisenda, promoció i recursos econòmics, la senyora regidora Anna López
- Àrea de Governació, Comunicació, Protecció Civil i seguretat ciutadana, el senyor alcalde Josep Maria Ros Marull.

1r tinent alcalde: Jordi Sánchez Alabau • 2n tinent alcalde: Emilia Gómez • 3r tinent alcalde: Joaquim Caner

Eleccions Generals. 23 de juliol

136	PP	33,05%	122	PSOE	31,70%	33	Vox	12,39%	31	SUMAR	12,31%
7	ERC	1,89%	7	Junts	1,60%	6	Bildu	1,36%	5	PNB	1,12%
1	BNG	0,62%	1	CC	0,46%	1	UPN	0,21%			

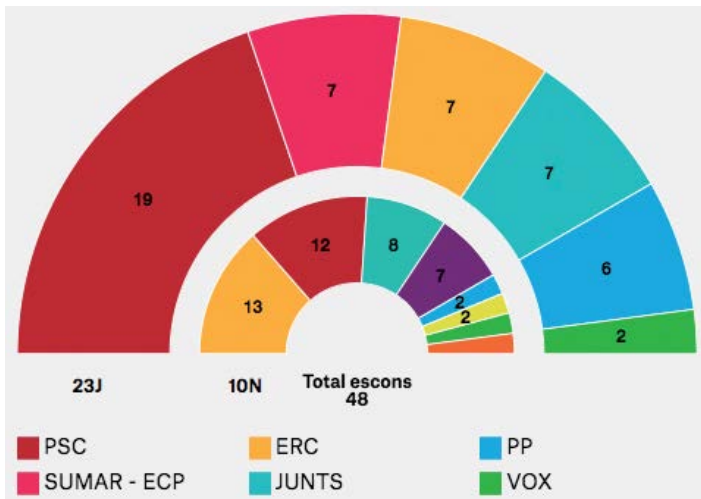
Participació 70,40% Vots 24.743.612 En blanc 199.392 Nuls 261.078

2023			
Partit	Diputats	Vots	%
PP	136	8.091.840	33,05
PSOE	122	7.760.970	31,70
Vox	33	3.033.744	12,39
SUMAR	31	3.014.006	12,31
ERC	7	462.883	1,89
Junts	7	392.634	1,60
Bildu	6	333.362	1,36
PNB	5	275.782	1,12

2019			
Partit	Diputats	Vots	%
PSOE	120	6.792.199	27,99
PP	89	5.047.040	20,80
Vox	52	3.656.979	15,07
Podem	35	3.119.364	12,84
Cs	10	1.650.318	6,80
ERC	13	874.859	3,60
Més País	3	582.306	2,38
Junts	8	530.225	2,18

Resultats per autonomia. Catalunya

2023				2019			
Partit	Diputats	Vots	%	Partit	Diputats	Vots	%
PSC	19	1.213.006	34,49	ERC	13	874.859	22,56
SUMAR - ECP	7	493.548	14,03	PSC	12	794.866	20,50
PP	6	469.117	13,34	Podem	7	549.173	14,16
ERC	7	462.883	13,16	Junts	8	530.225	13,67
Junts	7	392.634	11,16	PP	2	287.714	7,42
Vox	2	273.023	7,76	CUP	2	246.971	6,37
CUP	0	98.794	2,80	Vox	2	243.640	6,28

Resultats per municipi. Torrent

Escrutat	100%
Total Escons	
Vots Comptabilitzats	100% 125
Abstencions	27.2% 34
Vots Nuls	0% 0
Vots en Blanc	0% 0

Partit	Vots	2019	% Vots	2019
Junts	33	34	36.26%	35.05%
PSC	16	10	17.58%	10.31%
SUMAR - ECP	11	7	12.08%	7.22%
ERC	10	33	10.98%	34.02%
PP	9		9.89%	
VOX	7	3	7.69%	3.09%
PDeCAT-E-CIU	3		3.29%	
PACMA	1		1.09%	
CUP	1	5	1.09%	5.15%

* SUMAR es compara amb Unidas Podemos-ECP el 2019

Energies renovables

Com a mostra general de la informació que sol rebre la ciutadania exposem, sintetitzat, modificat i eliminat, per no compartir o estar-hi en desacord, alguns punts d'aquest article localitzat a internet (sobretot aquells apartats on es cita l'aigua com a font d'energia inesgotable), en què s'explica de forma breu i resumida diferents qüestions referents a les energies renovables.

Alhora informem a les veïnes i veïns de Torrent de les visites que l'Ajuntament està portant a terme des de fa un temps a diferents indrets del nostre país on ja s'està utilitzant algun tipus d'energia verda a nivell municipal o comunitari.

Aquestes experiències permetran al consistori tenir un millor coneixement alhora de portar a terme, en un futur no molt llunyà, qualsevol inversió en energia alternativa, sempre i quan vagi en consonància amb les necessitats reals del nostre municipi, per tal que el rendiment de l'energia que utilitzarem sigui el més òptim i rentable possible.

Característiques, tipus i nous reptes

Sol, vent i aigua són les tres paraules que se't vénen al cap quan es parla de les energies renovables però el terme és molt més ampli i engloba molt més.

L'única cosa que has de tenir molt clara és que són l'alternativa més sostenible i neta, i en el cas del sol i del vent inesgotable, que existeix per substituir les fonts no renovables com el petroli o el carbó.

Què són les energies renovables?

Per començar, el primer que hauries de saber és què són les energies renovables; són aquelles fonts d'energia basades en la utilització de recursos naturals com: el sol, el vent, l'aigua o la biomassa vegetal o animal, la majoria capaces de renovar-se il·limitadament. Es caracteritzen per no utilitzar combustibles fòssils, sinó recursos naturals.

Un dels seus punts forts és que tenen un impacte ambiental molt escàs, ja que, a més a més de no emprar recursos finits, no generen contaminants. També, se'ls coneix com a energies alternatives o energies verdes.

Quines característiques tenen les energies renovables?

Ajuden a potenciar l'autoconsum

Gràcies a l'ús de les energies renovables, aquestes ajuden a que les cases siguin molt més autosuficients en el seu consum elèctric.

En un futur no molt llunyà, tots els edificis construïts hauran de tenir les seves pròpies plaques solars, calderes de biomassa o punts de recàrrega per al cotxe elèctric al garatge comunitari; l'autoconsum elèctric és molt més fàcil d'assolir del que imaginem.

Són energies beneficioses per al medi ambient

Estem constantment lluitant contra el canvi climàtic. Buscant noves vies per cuidar el nostre entorn i fer-lo molt més sostenible. Un pas importantíssim és l'ús de les energies renovables o alternatives a les energies tradicionals que deterioren el medi ambient i generen residus radioactius procedents de la pròpia producció. L'energia generada a partir de combustibles fòssils (carbó, petroli o gas) disposa d'uns recursos limitats, i són contaminants per al medi ambient.

Les energies renovables poden arribar a llocs aïllats

Les energies renovables, com generen energia a través de fonts naturals, es poden trobar en llocs llunyans, ja que poden generar la seva pròpia energia i ser autosuficients.

L'ús de les energies renovables és un plus per aconseguir la independència energètica

De tots és sabut que el nostre no és un país on abundin combustibles fòssils com el gas o el petroli; però sí que és molt ric en recursos naturals que són necessaris per generar energia neta que ajudin a disminuir les emissions de CO₂ i el canvi climàtic.

Davant aquest paradigma, ara més que mai hem d'utilitzar les energies renovables per augmentar la nostra independència energètica i no haver de comprar-la a altres països.

Quins tipus d'energies renovables existeixen?

Hi ha diferents tipus d'energies renovables. Partim de la base que podem obtenir energia de moltes maneres, només cal transformar-la, en aquest cas, en energia elèctrica. A la natura podem trobar varietat de fonts inesgotables de les que extreure energia (excepte l'aigua). A continuació enumerem els diferents tipus d'energies renovables que existeixen:

Energia solar

L'energia solar és aquella que obtenim del sol. A través de plaques solars es absorbeix la radiació solar i es transforma en electricitat que pot ser emmagatzemada o bolcada a la xarxa elèctrica. Després, hi ha l'energia solar termoelectrica, que és aquella que utilitza la radiació solar per escalfar un

fluid (que pot ser aigua), fins que generi vapor, i accioni una turbina que generi electricitat.

Energia eòlica

En aquest cas, la generació d'electricitat es porta a terme amb la força del vent. Els molins de vent que hem vist centenars de vegades, se situen en els denominats parcs eòlics i estan connectats a generadors d'electricitat que transformen l'energia produïda quan el vent fa girar les seves aspes.

Energia hidroelèctrica

L'energia hidroelèctrica o hidràulica és una altra de les energies alternatives més conegudes. Utilitza la força de l'aigua en el seu curs per generar l'energia elèctrica i es produeix, normalment, en preses.

Biomassa

Aquesta energia alternativa és una de les formes més econòmiques i ecològiques de generar energia elèctrica en una central tèrmica. Consisteix en la combustió de residus orgànics d'origen animal i vegetal. Amb producte biodegradable, com serradures, escorces i tot allò que pugui anar "al contenidor marró", es pot premsar un combustible que peça el foc a manera d'esca, sent substituïble el carbó per aquest producte i, a gran escala, podent ser utilitzat per a producció d'energia de manera renovable.

Biogàs

El biogàs és una energia alternativa produïda biodegradant matèria orgànica, mitjançant microorganismes, en dispositius específics sense oxigen, així es genera un gas combustible que s'utilitza per produir energia elèctrica.

Energia del mar

La energia mareomotriu o undimotriu segons si aprofita la força de les mareas o de les ones, és la producció d'energia (elèctrica) gràcies a la força del mar.

Energia geotèrmica

Energia alternativa que neix al cor de la terra, l'energia geotèrmica és aquella que aprofita les altes temperatures de jaciments sota la superfície terrestre (normalment volcànics) per a la generació d'energia a través de la calor, ja que solen trobar-se a 100 o 150 graus centígrads.

Quina és l'energia més neta?

D'entre totes les energies netes, destaquen:

- **L'energia eòlica** és una font d'energia neta i renovable que s'obté a partir del vent. Les turbines eòliques són una manera de produir energia neta de manera rendible. Les turbines eòliques poden transformar l'energia cinètica del vent en energia elèctrica. Aquesta energia elèctrica es pot utilitzar per a alimentar sistemes elèctrics, com a llars i edificis comercials. Aquesta energia renovable també es pot utilitzar per a impulsar vehicles elèctrics.
- **L'energia solar** és una de les fonts d'energia netes més utilitzades tant en la llar com en la indústria. Els panells solars capten la llum del sol i la transformen en energia elèctrica. Existeixen dos tipus: l'energia solar fotovoltaica, quan es crea a través d'instal·lacions fotovoltaïques o l'energia solar tèrmica, generada mitjançant la calor acumulada en col·lectors tèrmics.

En conclusió, l'ús de les energies netes com l'eòlica o la solar obren un camí cap a la reducció de la contaminació, la reducció dels costos d'energia i la reducció de la dependència dels combustibles fòssils. Per aquestes raons, l'energia neta s'està convertint en una opció cada vegada més popular.

Combinació d'energies renovables?

Combinar fonts d'energia per a proveir una llar és possible. És cert que en l'actualitat, pel que fa a l'autoconsum solar, l'aposta sol anar enfocada a l'energia fotovoltaica en exclusiva. No obstant això, pot ser molt interessant explorar altres alternatives per a incorporar-les addicionalment a la solar i beneficiar-nos de més d'una energia neta i renovable en la llar. A més, és una manera d'estimular a les empreses del sector perquè, a llarg termini, ofereixin més facilitats.

- **Minieòlica:** A més de l'energia fotovoltaica amb panells solars, que és la més comuna, podem combinar el nostre subministrament amb altres fonts com per exemple la *minieòlica. Funciona amb la instal·lació de mini aerogeneradors, que es poden col·locar en la teulada o en les finestres, segons el model. Com el sol i el vent no sempre coincideixen, es poden cobrir diferents períodes estacionals i franques horàries.
- **Biofuel:** El biofuel també ofereix uns certs avantatges i és apte per a combinar fonts d'energia. Aquesta font d'energia es pot administrar segons la necessitat. És a dir, simplement cal encendre o

apagar les turbines a voluntat quan es requereixi. D'aquesta manera es poden compensar els possibles desajustos entre la demanda i la producció de la resta de fonts d'energia en l'habitatge.

Europa i les energies renovables

La Unió Europea està immersa en un pla per a impulsar les renovables, amb les subvencions Next Generation. S'espera que el 40% de l'energia que consumim sigui renovable en 2030 i el 60% en 2040 per a, en 2050, haver reduït les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle en un 80%.

En el camí per a aconseguir-lo, en 2022, l'eòlica i la solar van generar, en conjunt, el 22% de l'electricitat de tota la Unió Europea. La xifra suposa que la suma d'ambdues superi per primera vegada al gas fòssil, la crema del qual en les centrals tèrmiques i de cicle combinat va generar el 20% de total d'electricitat de la UE l'any passat.

Energies renovables en el sistema elèctric espanyol?

Segons l'informe del Sistema Elèctric 2022 presentat per Xarxa Elèctrica, Espanya se situa en la segona posició europea en capacitat renovable instal·lada i en energia generada amb el vent i el sol.

Concretament, la fotovoltaica ha produït un 33% més que en 2021 i es converteix en la quarta tecnologia del mix de generació a Espanya.

Quins són els reptes de les energies renovables?

Estem vivint una època de transició energètica que es caracteritza per la importància de l'ús de les energies renovables, la descarbonització, l'ús dels combustibles menys contaminants, plaques solars a les cases, sistemes d'emmagatzematge d'electricitat o incloure en les nostres vides el vehicle elèctric, entre altres coses.

Davant aquest nou escenari, és totalment necessari modificar els nostres patrons de consum si volem arribar a l'objectiu de reduir les emissions de CO₂ i fer un entorn més sostenible amb el medi ambient.

També, la construcció dels edificis s'ha tornat molt més sostenible i la gran majoria inclou plaques solars, elements d'eficiència energètica o fins i tot punts de recàrrega per al cotxe elèctric en les seves places de pàrquing.

Quina serà l'energia del futur?

L'energia solar és l'eterna candidata a ser la font d'energia primària en el futur.

L'evolució en els materials de construcció de les plaques solars i dels sistemes d'emmagatzematge elèctric (bateries), fan que el rendiment obtingut d'aquestes, cada vegada sigui major. Actualment gràcies a la Bateria Virtual, els usuaris poden compensar al 100% els seus excedents i aprofitar al màxim la seva instal·lació.

El que ja és clar, és que la inversió per a instal·lar plaques solars en la llar és una inversió a mig-llarg termini i aporta dos valors importants a l'economia familiar:

- Obtenció d'energia neta per a autoconsum elèctric.
- Estalvi considerable en consum elèctric una vegada amortitzada la instal·lació.

Però existeixen altres opcions energètiques per al futur

• **Fissió nuclear:** Més enllà de l'energia solar, hi ha altres candidates a energia del futur. En efecte, en primer lloc volem parlar de les recerques que tenen a veure amb l'anomenada fusió nuclear. De moment, aquesta tècnica no és possible i hem de conformar-

nos amb la fissió. Es deu al fet que la reacció de fusió consumeix més energia de la que produeix. La causa és el procés denominat com a «ignició». No obstant això, des de fa ja temps s'està pensant la possibilitat d'unir els dos processos. En efecte, en el Centre Nacional d'Ignició de Livermore (Califòrnia) s'estudia mitjançant un pols làser contra el nucli de l'hidrogen si podria provocar-se una reacció que alliberés grans quantitats d'energia en materials com el plutoni o l'urani. És un mètode que promet molt perquè donaria unes quatre vegades més de producció a canvi de pocs residus.

• **Energia quàntica:** fotoelectricitat i biomassa: Un dels problemes més importants que presenten l'energia solar i les seves plaques és la gran pèrdua d'energia que produeixen. Això es deu al fet que, quan l'electró de silici es mou a conseqüència de la seva calor, després ha de ser emmagatzemat. No obstant això, és molt difícil fer-ho perquè ràpidament torna a l'estat anterior. Doncs bé, en la universitat de Texas s'estan fent proves per les quals s'han aconseguit resultats esperançadors: s'ha augmentat el temps de refredament dels electrons perquè puguin capturar-se. Amb això s'aconsegueix descendir notablement la pèrdua d'energia i s'incrementen de fet les possibilitats d'un emmagatzematge més eficient.

Aposta definitiva per les energies renovables

En el cas d'Espanya, l'impost al sol va ser eliminat l'any 2018, suprimint així la principal barrera que impedia l'aprofitament de l'energia solar, generada per panells fotovoltaics.

També, s'aposta per l'autoconsum i s'estableix una clàusula per la qual es fixa com a dret rebre una remuneració d'acord amb el valor de mercat per l'energia que s'aboqui a la xarxa, la compensació d'excedents.

Oficina de Transició Energètica i de l'àrea de Sostenibilitat i Acció Climàtica del Consell Comarcal del Baix Empordà

Des del Consell Comarcal del Baix Empordà s'ofereix als municipis de la comarca visitar diferents poblacions i comunitats del nostre país que ja estan utilitzant algun tipus d'energia renovable. L'Ajuntament de Torrent està estudiant diferents opcions relacionades amb l'ús d'energia verda que es puguin dur a terme al nostre municipi si s'escau.

L'any 2022 vam visitar la comarca d'Osona:

El futur de les energies renovables enfront del petroli

El futur de les petrolieres s'augura bastant breu. El motiu és que es preveu un sistema elèctric creat per complet a partir d'energies renovable. Que a més, serà factible a llarg termini. Ens proveirà en qualsevol moment de l'any de forma més sostenible, neta i barata que el sistema actual, que es basa principalment en energia nuclear i combustibles fòssils.

Així doncs, el futur de les petrolieres es presenta curt. Però tal vegada fins i tot, més curt del que estava previst al principi.

La Central Tèrmica de Sant Pere de Torelló

El servei municipal de calefacció de Sant Pere de Torelló funciona per mitjà d'una central tèrmica alimentada per biomassa forestal i una xarxa de calor que alimenta tres quartes parts del nucli de Sant Pere, inclòs el polígon industrial.

Amb els seus 660 abonats, aquesta infraestructura, els orígens de la qual es remunten a 1985. Actualment constitueix un dels pilars del Pla de Transició Energètica engegat per l'Ajuntament de Sant Pere de Torelló i evita anualment l'emissió de prop de 3.000 tones de CO₂.

Comunitats energètiques

Un dels punts forts de la transició energètica a Osona és la creació de comunitats energètiques ciutadanes - en forma de cooperatives de consum - per articular projectes i impulsar la participació i apoderament de la ciutadania.

Reducció d'emissions de CO₂

Osona també està desenvolupant Nova Energia d'Osona, un projecte reconegut per European City Facility i aprovat pels 50 ajuntaments de la comarca que en menys d'una dècada pretén reduir el 42% de les emissions de CO₂, a través d'un conjunt ampli de 609 actuacions en tots els segments de consum energètic i en tots els sectors d'activitat pública i privada.

Any 2023. Observatori de Pujalt

Aquest passat febrer vam visitar l'Observatori de Pujalt, a la comarca de l'Anoia, província de Barcelona. Els principals objectius de l'Observatori són fer difusió i didàctica de la ciència i realitzar investigació científica. Això es porta a terme realitzant cursos de meteorologia i astronomia per a escoles i adults, observacions astronòmiques per al públic en general amb explicacions complementàries d'astronomia, xerrades entorn a la ciència i també al voltant de l'energia, visites per ensenyar com es treballa a l'Observatori i moltes coses més.

En la part d'investigació, a l'Observatori de Pujalt es recullen les diferents variables atmosfèriques per tal d'agafar-les com a punt de partida per realitzar les prediccions meteorològiques per a la Catalunya Central. Aquestes també serveixen per tal de tenir una font de dades per realitzar estudis climàtics. L'Observatori és un lloc on la gent es troba amb contacte directe amb la ciència i pot tocar amb els seus dits com treballa aquesta.

Aerogenerador 'Viure de l'aire del cel'

En l'observatori se'ns va explicar el projecte de la primera edifica que ha portat a terme la ciutadania; 'Viure de l'aire del cel'. Es tracta de la instal·lació d'un aerogenerador de propietat compartida entre les persones que hi van voler participar.

L'objectiu principal del projecte **Viure de l'aire del cel** era el d'instal·lar un aerogenerador de propietat compartida, que permetés generar electricitat neta i verda, tot fent possible la solidaritat entre les persones que habiten en zones urbanes i les que viuen a zones rurals.

Un objectiu addicional és fer possible que els participants puguin manifestar que l'energia que utilitzen en la seva vida quotidiana és verda i neta, generada per un aerogenerador.

Les principals característiques d'aquest projecte eren que el cost d'instal·lació i posada en funcionament es cobria amb la participació de la gent així com entitats sense ànim de lucre.

L'emplaçament es va escollir per les bones condicions edífiques, d'accés i de connexió a la xarxa de mitjana tensió.

Amb aquest aerogenerador els participants ja no depenen de les elèctriques i a més contribueixen a la democratització de l'energia.

Amb un funcionament aproximat de 2.405 hores/any, es generen 5.653 MWh/any, l'equivalent al consum anual d'unes 2.000 famílies. Això suposa un estalvi d'entre 5.000 i 6.000 tones d'emissions de CO₂ a l'any, si l'electricitat s'hagués generat en una central tèrmica.

A més, els ingressos per la venda de l'electricitat generada a l'empresa distribuïdora de la zona reverteixen proporcionalment en la inversió feta per cada participant, cosa que es traduirà en una rendibilitat en funció del preu de venda al mercat.

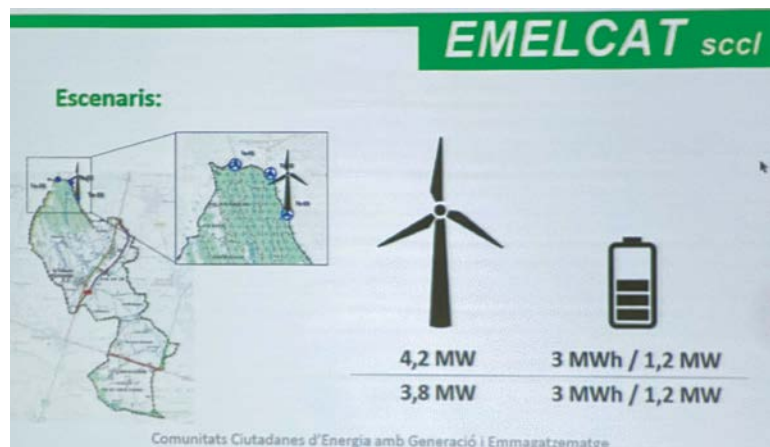

Energia eòlica al Baix Empordà

El març en Josep Pujol, tècnic de l'oficina comarcal de transició energètica del Baix Empordà, va presentar a Ullà una proposta als Ajuntaments d'instal·lació d'eòlica al municipi de La Tallada donat que s'hi donen les condicions necessàries per poder moure les aspes d'un aerogenerador degut a la força i constància del vent que bufa en la zona.

El gener ja s'havia realitzar una jornada a La Tallada d'Empordà, oberta al públic, referent a l'energia eòlica. Els temes tractats foren la viabilitat de l'energia eòlica, les comunitats energètiques i l'autoconsum compartit al municipi.

Comunitats locals d'energia a les comarques gironines

Els dies 16 i 17 de novembre es van celebrar a Vilablareix i a la Vall d'en Bas respectivament, unes jornades centrades en les comunitats locals d'energia. Hi va haver ponències de tècnics i especialistes en la matèria i es van obrir espais per al debat. L'objectiu era conèixer la realitat i les possibilitats d'impulsar comunitats locals d'energia, tant des de l'Administració, com des dels sectors econòmics i des de la iniciativa ciutadana, a les comarques gironines.

La transició cap a les energies renovables és fonamental per combatre el canvi climàtic, per promoure la generació d'energia sostenible i assolir la independència energètica.

Informació general d'acords del ple, comunicacions, propostes i reunions

FEBRER

- Aprovació del Pla d'Acció per l'Energia Sostenible i el Clima de l'Empordanet.

- Acord d'Adhesió al Pacte d'Alcaldes amb el compromís pel 2050.

La Comissió Europea ha posat en marxa el que ha denominat "Pacte d'Alcaldes pel Clima i l'Energia Sostenible", una de les iniciatives més ambicioses com a mecanisme de participació de la ciutadania en la lluita contra l'escalfament de la Terra. El pacte ha nascut després d'un procés no formal de consultes amb moltes ciutats europees.

El Pacte consisteix en el compromís de les ciutats i pobles que s'hi adhereixin d'aconseguir els objectius comunitaris de reducció de les emissions de CO₂ mitjançant actuacions d'eficiència energètica i relacionades amb les fonts d'energia renovables.

L'Ajuntament de Torrent té la voluntat d'avançar cap a l'establiment de polítiques eficaces per a reduir la contaminació que ocasiona l'escalfament global mitjançant l'adopció de programes d'eficiència energètica en àmbits com el transport urbà i l'edificació, a més de la promoció de fonts d'energies renovables en les àrees urbanes. Concretament, es compromet a reduir les seves emissions de CO₂ en un 55% fins l'any 2030, a esdevenir climàticament neutres al 2050, i a prendre mesures per reduir la vulnerabilitat als riscos dels impactes del canvi climàtic i esdevenir més resilient.

- Conveni amb la Diputació de Girona per a la gestió, recaptació i inspecció de tributs locals.

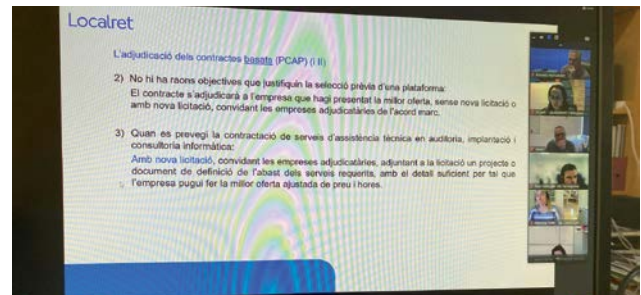
La complexitat tècnica que comporta l'exercici d'aquestes facultats i la gran importància que un adequat exercici de les mateixes té de cara a la bona marxa de la gestió econòmica d'aquest municipi, aconsella la utilització dels esmentats mecanismes de delegació previstos en la legislació.

- Aprovació del Text refós de l'Ordenança fiscal núm. 9 reguladora de l'impost sobre l'increment del valor dels terrenys de naturalesa urbana.

- Aprovació inicial de la modificació puntual de les Normes Subsidiàries de Planejament de Torrent. Resolució de qüestions puntuals en sòl urbà i urbanitzable.

MARÇ

- Presentació de l'acord marc de plataformes d'aplicacions ofimàtiques corporatives al núvol.

ABRIL

- S'aprova la certificació segona de les obres del Projecte tècnic de Telecomunicacions de les instal·lacions de la xarxa FTTH GPON a Torrent, per un import de 5.144,18 €, lliurada per la direcció tècnica de les obres a favor del contractista Mantenimiento y Operación de Infraestructuras, SL amb càrrec a l'aplicació pressupostària 2023.01.459.62300.

- S'aprova inicialment el projecte executiu d'obertura i manteniment de les franges perimetrals de prevenció, de les parcel·les interiors i zones verdes de Torrent, tramés per Rodals Enginyeria Forestal.

- S'aprova la moció aprovada pel Ple del Consell Comarcal del Baix Empordà en la sessió ordinària del dia 13 de febrer de 2023, en suport dels consells comarcals per un millor finançament.

- Adhesió al Pla de diversitat afectiva sexual i de gènere al Baix Empordà del Consell Comarcal del Baix Empordà.

- Ratificació del Decret d'Alcaldia de sol·licitud de subvenció de projectes de millora de la gestió de documents i arxius dels ajuntaments amb "l'Organització de la documentació municipal de l'Ajuntament de Torrent".

- Informe de l'estat d'excepcionalitat per la sequera i de les mesures adoptades. El Ple, en queda assabentat i acorda facultar l'Alcalde per adoptar les mesures que siguin necessàries per a la implantació de les mesures i expedients que correspongui.

- Aprovació provisional de la modificació de les Normes Subsidiàries de Planejament de Torrent.

- Sorteig dels membres de la Mesa Electoral per les Eleccions Locals de 28 de maig de 2023.

MAIG

- Aprovació del certificat final d'obra, de l'acta de recepció de l'obra i de la devolució de la garantia definitiva de les obres de Millora del drenatge al camí del Pla.

- Declaració institucional de situació d'emergència climàtica.

EMERGENCIA CLIMÀTICA

JUNY

- Constitució del Ple de l'Ajuntament de Torrent i elecció d'Alcalde. Donar compte de les resolucions d'Alcaldia relatives al Cartipàs Municipal. Nomenament dels membres de la Comissió Especial de Comptes. Nomenament de representants de l'Ajuntament de Torrent en altres entitats.

- Aprovació definitiva del projecte executiu d'obertura i manteniment de les franges perimetrals de prevenció, de les parcel·les interiors i zones verdes.

- Ratificació de la modificació dels Estatuts del Consorci d'Aigües de la Costa Brava Girona.

JULIOL

- L'alcaldesa de Serra de Daró, Glòria Marull i Coll s'ha convertit en la primera dona que presidirà el Consell Comarcal del Baix Empordà. El seu suplent serà Jose Mª Ros Marull, alcalde de Torrent. Ho serà fins l'any 2025, fruit del pacte de Junts-ERC per governar dos anys cadascun.

AGOST

- Proposar com a festes locals per a l'any 2024 al municipi de Torrent:

- Dia 30 d'agost de 2024. Festa Major.
- Dia 13 de desembre de 2024. Santa Llúcia.

- Aprovació de la certificació única de les obres de Modificació del contracte d'obres d'Urbanització de la Plaça de l'Ajuntament i Cobertura de la Riera.

- Nomenament dels representants d'aquesta corporació en la Comissió encarregada de realitzar les operacions de delimitació del terme municipal.

OCTUBRE

- Adhesió de l'Ajuntament de Torrent al Consell d'Iniciatives Locals per al Medi Ambient de les comarques Gironines.

- Aprovació modificació Registre Activitats Tractament de Protecció de dades.

- L'Alcalde informa de la propera creació del Comitè Municipal de Sequera de Torrent, òrgan per assumir les funcions establertes en el Pla d'Emergència en situacions de Sequera de Torrent, que ja ha estat redactat i actualment està pendent de l'informe de l'Agència Catalana de l'Aigua.

- El senyor alcalde informa de que en una parcel·la no urbanitzable del terme municipal de Pals, però molt propera al terme municipal de Torrent, s'està tramitant l'establiment d'un parc fotovoltaic solar per part de l'empresa Estabanell i que caldrà seguir actuacions com aquesta per tal de poder controlar l'impacte paisatgístic, en el cas del municipi de Torrent. Per aquest motiu s'encarrega al secretari i als serveis tècnics municipals que s'elabori una normativa de nivell municipal per tal d'establir les condicions d'implantació d'aquests tipus d'instal·lacions en el municipi.

NOVEMBRE

- Reunió de treball a l'Ajuntament de Torrent, amb la Presidenta del Consell Comarcal, Glòria Marull i l'alcalde, Josep Maria Ros.

DESEMBRE

- S'aprova inicialment l'Ordenança reguladora de l'ús de la xarxa pública de punts de recàrrega de vehicles elèctrics i similars de titularitat municipal de Torrent.

- S'aprova l'establiment del canal d'alertes de l'Ajuntament de Torrent i de la instrucció del seu funcionament mitjançant l'adhesió al sistema Bústia Ètica del Consorci AOC de Catalunya.

- Aprovació inicial de la modificació del Reglament del servei municipal de proveïment d'aigua potable.

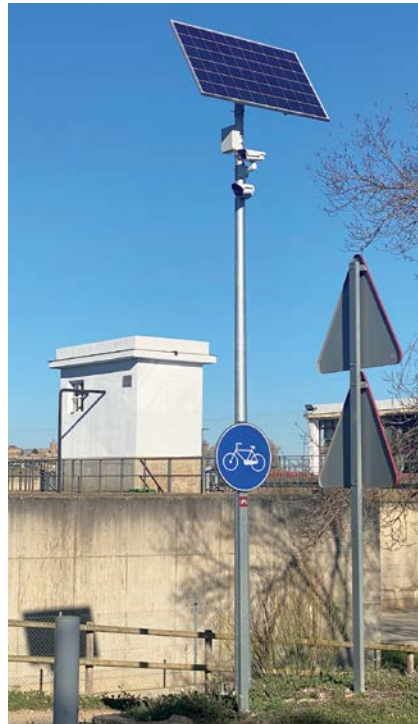
- Aprovació del Pla especial de situacions de sequera municipal de Torrent.

Obres, manteniment i d'altres millores

INSTAL·LACIÓ DE CÀMERES DE VIGILÀNCIA

Aquest any s'han instal·lat la resta de càmeres de control del trànsit motoritzat situades en diferents punts del municipi. El cos dels Mossos d'Esquadra n'és el responsable de la seva gestió.

POSADA EN FUNCIONAMENT DEL CARREGADOR ELÈCTRIC

Aquest mes de desembre s'ha aprovat pel Ple la posada en funcionament del carregador elèctric instal·lat a la plaça 1 d'Octubre, a tocar de l'Ajuntament. Properament s'informarà a la població de l'entrada d'aquest nou servei.

MILLORES EN EL CARRER CLOT SOLÉ

El novembre van finalitzar els treballs d'instal·lació de 3 punts de llum al final del carrer per tal d'il·luminar aquest petit tram que comença i finalitza amb graons.

LLUMS LED AL CAMÍ DEL PLA

Substitució de tot l'enllumenat del camí del Pla per llumeneres LED, el que representa un estalvi energètic important pel municipi, i que ajudarà a reduir el gran nombre d'incidències per avaria tant habituals en aquest sector.

INSTAL·LACIÓ DE PUNTS DE LLUM AL PLA

S'ha aprofitat les obres de soterrament per la connexió de corrent i fibra òptica amb la càmera de video-vigilància, ubicada davant l'entrada de can Gou, que controla l'accés dels vehicles motoritzats en aquest punt per instal·lar-hi més punts de llum ja que aquest tram de camí es trobava totalment a les fosques.

TREBALLS DE PINTURA

S'han realitzat treballs de pintura per el manteniment de mobiliari urbà i tubs de connexió de la via pública.

SUBSTITUCIÓ DE PAPERERES DE LA PLAÇA DEL PATRÓ SANT VICENÇ

S'ha col·locat noves papereres metàl·liques a l'espai exterior del polivalent pel deteriorament en què es trobaven les existents.

NOVES CANALITZACIONS PER FIBRA ÒPTICA EN EL CAMÍ DEL PLA

S'ha canalitzat més tram del camí del Pla per tal de poder soterrar el màxim de cablejat de telefonia i fibra òptica que actualment penjant de pals.

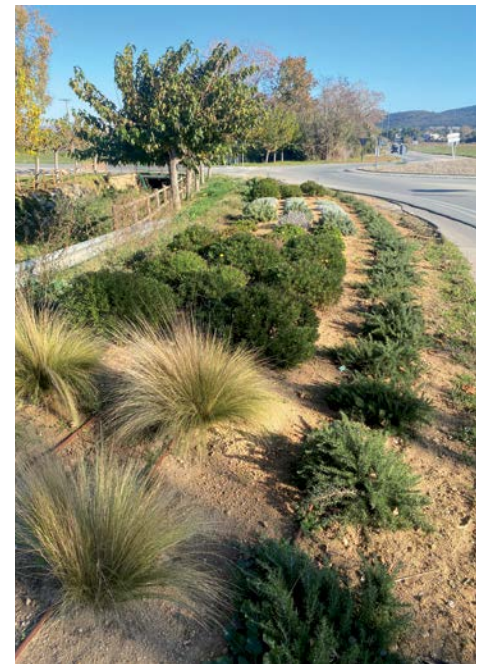
INSTAL·LACIÓ DE FIBRA ÒPTICA DEL CTTI

Estesa de cablejat de fibra òptica al nostre municipi per part del Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació, empresa pública que integra tots els serveis informàtics i de telecomunicacions de la Generalitat de Catalunya, que s'encarrega de dissenyar, construir, coordinar i desplegar projectes tecnològics per proveir solucions als departaments i diferents organismes de l'Administració pública.

ZONA ENJARDINADA A LA ROTONDA DE CAN SIXTO

A principis d'any es van finalitzar les tasques d'enjardinament que es van iniciar a finals de l'any passat per tal que en episodis de pluja la mateixa vegetació fixi la terra perquè no vagi a la carretera, com tampoc s'hi puguin estacionar vehicles en aquest punt.

RECOLLIDA DE RUNA I D'ALTRES OBJECTES ABOCATS AL BOSC

Cada cop més persones troben en el bosc un lloc idoni per abocar-hi els seus residus. Si arriba l'avís a l'Ajuntament es comunica al Consell Comarcal per la seva gestió a través de la seva brigada de recollida de residus.

REQUERIMENTS A LA COMPANYIA TELEFÓNICA SA PER LA MILLORA DE LES SEVES INSTAL·LACIONS I RETIRADA DE CABLEJAT AERI EN EL NUCLI URBÀ I EN EL SECTOR DEL PLA

Des de fa temps l'Ajuntament insisteix reiteradament a la companyia TELEFÓNICA SA per tal que millorin i actualitzin les seves instal·lacions com també retiri el seu cablejat aeri que encara existeix en les façanes del casc urbà, entre elles la que travessa el Castell de Torrent, declarat Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN), com també el cablejat existent en el sector del Pla que penja dels pals de fusta.

VESPA ASIÀTICA

S'han contractat serveis externs per eliminar els nius de vespa asiàtica existents en espais públics i els que estan situats a les lleres de les rieres o sota els seus ponts.

INSTAL·LACIÓ DE MINI DEIXALLERIES

S'han adquirit dues mini deixalleries que s'han instal·lat dins les àrees tancades de contenidors que actualment tenim en el poble, a la plaça 1 d'Octubre i al carrer de la urbanització de Els Trullars, per incentivar el reciclatge de petits residus domèstics especials, que són de caire perillós per al medi ambient i la salut.

Colònies felines

En els darrers mesos s'ha detectat al nostre municipi vàries colònies de gats que tot i ésser alimentats per particulars malviuen al carrer sense tenir garantida una atenció sanitària bàsica per a la seva subsistència.

Les colònies controlades de gats s'han mostrat com la millor forma d'impedir el creixement descontrolat dels felins i de garantir les condicions sanitàries, tant dels gats com de l'entorn.

El passat dia 12 de desembre es va celebrar una sessió informativa al Consell Comarcal del Baix Empordà, a càrrec de l'advocada Marina Vall-llosada, màster en Dret Animal, en relació a la llei 7/2023 de 28 de març, de protecció dels drets i del benestar

dels animals, que fa referència a la competència dels ajuntaments en la gestió de colònies felines.

Des del consistori ja s'està elaborant una diagnosi, almenys aproximada (colònies-ubicació i individus de cada colònia, així com l'estat de les colònies) que serveixi per a definir un pla d'acció i gestió.

Qualsevol persona que vulgui tenir cura dels gats de carrer pot posar-se en contacte amb l'Ajuntament per col·laborar, i es recorda que només les persones autoritzades amb un carnet proporcionat per l'Ajuntament de Torrent poden alimentar aquests gats en els punts prèviament autoritzats i seguint les pautes establertes. Deixar restes de menjar a la via pública per iniciativa pròpia està prohibit i sancionat ja que comporta problemes de salubritat de l'entorn.

Redacció:

Ajuntament de Torrent

Foto portada:

Estació de Torrent del Tren Petit
(J.M. Ros)

Portada política municipal:

Equip de govern
(Revista El Llentiscle)

Maquetació i impressió:

Impremta Palafrugell - C. Anselm Clavé, 35

Col.laboradors en aquest n.º.:

Revista Gavarres
Cèsar Blanché Vergés
Ramon Piera de Ciurana
Francesc Bujer Medel
Rosa Mª Massana
Agents rurals

Fotografies:

Joaquima Ponsatí Corredor

Família Lumbreras Abia

Família Bujer Cabanillas

Rosa Mª Massana

Club de bitlles catalanes

Tebas Higueras

Jordi Sánchez

Josep Mª Ros

Internet

Contraportada:

Torre de l'aiguada del Tren Petit
(J.M. Ros)

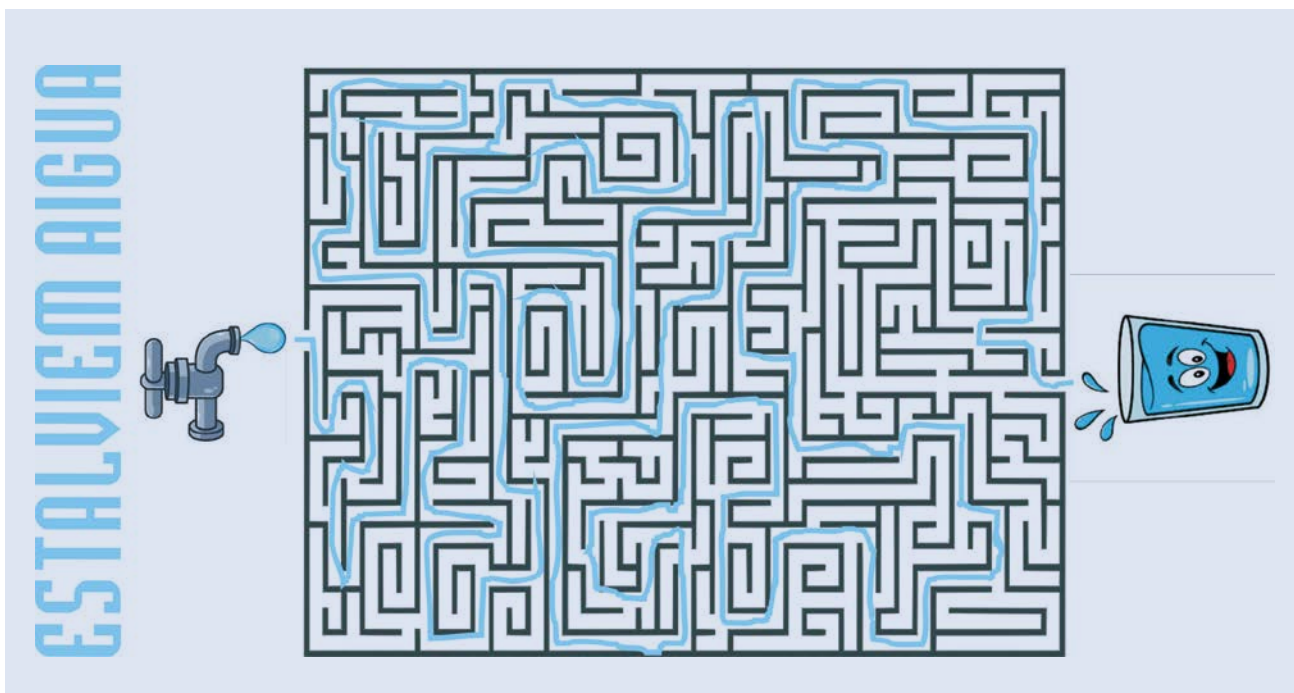
Contacte EL LLENTISCLE DE TORRENT:

Ajuntament de Torrent

Aquesta publicació no comparteix necessàriament les opinions signades pels col.laboradors.

Prohibida la reproducció total o parcial d'aquesta revista per qualsevol mitjà sense citar-ne la procedència.

Fe d'Errates: Si es detecten errades ortogràfiques en el moment de la maquetació quedaran esmenades en l'edició digital que es publica en la web de l'Ajuntament de Torrent.

Informació, telèfons d'interès i horaris

Ajuntament

Tel: 972 611667
 Fax: 972 610317
 ajuntament@torrent.cat
 www.torrent.cat

Oficines

Dimarts i dijous
 de 17:00 a 20:00h
 Dimecres i divendres
 de 10:00 a 13:00h

Tècnic municipal

Dimarts i dijous
 de 17:00 a 20:00h

Deixalleria mòbil

Plaça 1 d'Octubre.
 Recollida els mesos senars.

Avís del dia i hora per la web i la llista de difusió del poble

Jujat de Pau

Tel: 972 611667
 Fax: 972 610317
 Divendres de 12:00 a 13:00h

Registre Civil

Tel: 972 611667
 Fax: 972 610317
 Dimarts i dijous de 17:00 a 20:00h
 Dimecres i divendres
 de 10:00 a 13:00h

Serveis

Consell comarcal del Baix Empordà	972 642310
Servei de recaptació	972 640924
Correus (Pals)	972 636642
Sorea (Palafrugell)	972 300255
Sorea avaries	902 250370
Fecsa-Endesa	800 760333
Fecsa-Endesa avaries	800 760706
Gas butà A. Adrià (Sarria de Ter)	972 170101
Sarfa	972 300262
Servei taxi, Taxis Costa Brava	
TCB (Palafrugell)	659 936772
Informació 24 hores carreteres	972 200131

Enllumenats

Costa Brava 972 612263

Enllumenats Costa Brava (contestador d'incidències) 900 365724

APA Rodamón – Associació protectora d'animals (Mont-ras)
 972 301486 / 629 260464

Parròquia de Torrent

(Palafrugell) 972 300735

Sanitat

Consultori mèdic de Torrent
 Dijous de 15 a 16:15h 972 308502

CAP	
Cita prèvia	972 609222

Consultori mèdic de Pals 972 637024

Urgències

Hospital Palamós 972 600003

CAP Palafrugell 972 610607

Emergències

Recomanació: truqueu des de l'app

PER INCIDÈNCIES EN L'ENLLUMENAT PÚBLIC

CONTACTEU EN HORARIS D'OFICINA A L'AJUNTAMENT O A L'EMPRESA ENCARREGADA DEL MANTENIMENT DE L'ENLLUMENAT PÚBLIC DE TORRENT;

ENLLUMENTATS COSTA BRAVA

972 612 263

CONTESTADOR D'INCIDÈNCIES DE L'ENLLUMENAT PÚBLIC: **900 365 724.**

FORA D'HORARIS D'OFICINA ES FACILITA UN CONTESTADOR ON PODER COMUNICAR LA INCIDÈNCIA.

Torre de l'aiguada del Tren Petit